

Η ΓΥΦΤΟΠΟΥΛΑ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΗΣ ΚΑ^ς COLOMB ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΝ Π. Ι. ΦΕΡΜΠΟΥ

[Συνέχεια · ἴδε σελίδα 413]

Ἄλλὰ οὐδεμίαν προσοχὴν ἔδιδεν εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ εἰργάζετο αὐτομάτως. Ἄλλοῦ εἶχε τὸν νοῦν της. Πόσον ἐλαφρόνους ἦτο ἡ Εὐ-

μορφία! Μετὰ πόσης ἐπιπολαιότητος ὠμίλει περὶ τῶν σπουδαιωτάτων πραγμάτων! Ἀκοῦτ' ἐκεῖ νὰ προτιμᾷ τὸν ἄθλιον καὶ ἐλεεινὸν Γιάννην καὶ νὰ θέλῃ νὰ γίνῃ σύζυγός του χωρὶς νὰ συλλογίζεται ὅτι θὰ λυπήσῃ καὶ θὰ ἐξοργίσῃ τὸν πατέρα της. Ἀκοῦτ' ἐκεῖ νὰ προτιμᾷ τὸν Γιάννην καὶ νὰ περιφρονῇ τὸν Ἰωσήφ, τὸν καλὸν καὶ ἀξιόλογον νέον! Δὲν χορεύει καλά, καὶ οὐδὲν αὐτὸ εἶνε ἄξιος καταδίκης! Καὶ ἐσυλλογίζετο πόσον εὐτυχὴς θὰ ἦτο ἡ κόρη ἡ ὁποία θὰ ἐλάμβανε ἀνδρα τὸν Ἰωσήφ. Καὶ ναὶ μὲν ἡ κυρὰ Ἀναστασία ἦτο πενθερὰ ἔδυσκολος

καὶ στρῶφνῃ, ἀλλὰ ἂν ἡ νύμφη τύχῃ καθὼς ἔμορφη ἐκοιμάτο καὶ ἐφαίνετο ὅτι δὲν θὰ πρέπει καὶ εἰξεύρει νὰ τὴν μεταχειρίζεται θὰ ἐξυπνήσῃ τόσον ταχέως νὰ κάμῃ συντροφίαν τὴν ἡμερώσῃ καὶ θὰ ζήσῃ ζῶν λαμπρὰν . . .

ἜΤΟΣ 13^{ον} --- ΤΥΧΟΣ 21^{ον}

Ἡ Μαρία διέκοψεν ἐπὶ στιγμὴν τὰς σκέψεις της ταύτας καὶ εἶπε·

«Ὅχι! δὲν θέλω, δὲν πρέπει νὰ ἔχω εἰς τὸν

νοῦν μου ταῦτα πράγματα, θὰ διώξω αὐτὰς τὰς ιδέας ὅπως ἐδίωξα καὶ τὰς ιδέας τῶν ταξιδιῶν καὶ τῆς ἐλευθερίας. Ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ εὐτυχὴς, καὶ θέλω νὰ μείνω ἐδῶ νὰ ζήσω μαζί με τὸν κύρ Πέτρον καὶ τὴν μᾶμμη τὴν κυρὰ Μαρίαν.

Καὶ εἰσήληθεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐτακτοποίησεν, ἐσυγύρισεν τὰ πράγματα, ἐκάθισεν τὴν κυρὰ Μαρίαν εἰς τὴν ἡρονίδα της καὶ ἐπέηγε νὰ καλέσῃ τὴν κυρὰ Χρίσταινα τὴν γειτόνισσαν, τὴν γυναῖκα τοῦ πεταλωτοῦ νὰ προσέχῃ τὴν γραίαν ὡς νὰ ὑπάγῃ νὰ πλύ-

νῃ εἰς τὸν ποταμὸν, διότι ἡ

Εὐμορφία ἐκοιμάτο καὶ ἐφαίνετο ὅτι δὲν θὰ ἐξυπνήσῃ τόσον ταχέως νὰ κάμῃ συντροφίαν τῆς μᾶμμης της.

ΤΟΜΟΣ 20^{ος} -- 9

«Τὴν ΚΑΤΑΡΑΝ ΜΟΥ ΝΑ ΕΧῆ ΑΝ ΤΟ ΚΑΜΗ ΑΥΤΟ» (Σελ. 134)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'

«ΕΧΟΥΝ ΑΥΤΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΟΙΧΟΙ». — ΟΡΓΗ ΤΟΥ ΚΥΡ ΠΕΤΡΟΥ. — Η ΓΥΦΤΟΠΟΥΛΑ ΒΟΛΙΔΟΣΚΟΠΕΙ ΤΗΝ ΚΑΡΙΑΝ ΤΗΣ.

Ἡ Μαριά ἐφορτώθη τὸ δέμα τῶν ἀσπρорούχων καὶ κατηύθυνθη πρὸς τὸ ποτάμιον, ὀλίγον πέραν τοῦ μύλου, διότι εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος τὸ ὕδωρ ἦτο διαυγές καὶ καθαρὸν. Ἡ Μαριά προετίμα νὰ πορευθῆ ὁδὸν μακροτέραν καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τοῦτο τὸ μέρος ἢ νὰ μεταβῆ εἰς τὸ κοινὸν πλυντήριον τοῦ χωρίου, ὅπου καὶ τὸ ὕδωρ ἦτο θολὸν καὶ ἡ φλυαρία τῶν πλυνουσῶν τὴν ἠνώχλει.

Ἐγονάτισεν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμίου καὶ ἤρχισεν νὰ πλύνῃ εἰς τὸ ρεῦμα προσπαθοῦσα νὰ μὴ συλλογιζέται τίποτε.

Μετὰ πέντε μόλις λεπτά ἤχος φωνῆς γυναικείας ἐπανεφέρεν εἰς τὴν μνήμην τῆς ἐκεῖνα ἴσα ἴσα τὰ ὅποια δὲν ἤθελε νὰ συλλογιζέται.

Ἡ φωνὴ ἐκεῖνη ἦτο γνωστὴ, ἦτο ἡ τῆς μυλωθροῦ, φωνὴ ὀξεῖα καὶ τραχεῖα, καὶ ὅτε ἀκόμη ἤθελε νὰ καταπέσει τινά, ὅπως ἀκριβῶς τὴν ὦραν ταύτην. Ἡ κυρὰ Ἀναστάσαινα ἤρχετο ἀπὸ τὸν μύλον καὶ ἡ Μαριά ἐνόμισεν ὅτι θὰ διέλθῃ πλησίον τῆς.

Ἄλλ' ἡ κυρὰ Ἀναστάσαινα ἐστάθη δώδεκα περίπου βήματα ὀπισθεν βράχου τινός. Εἰς τὸ ἀντιθετὸν δὲ μέρος τοῦ βράχου τούτου ἦτο ἡ Μαριά, ἀλλὰ δὲν ἐφαίνετο, ἠδύνατο ὅμως νὰ ἀκούῃ τὴν μυλωθρὸν χωρὶς ἐκεῖνη νὰ τὴν βλέπῃ.

« Ἄς καθήσωμεν ἐδῶ, Ἰωσήφ μου, ἔλεγεν ἡ κυρὰ Ἀναστάσαινα πρὸς τὸν υἱὸν τῆς, ἔχω νὰ σου ὀμιλήσω. Εἰς τὸ σπίτι ἔχουν αὐτιά καὶ οἱ τοῖχοι καὶ εἰς αὐτὸ σε ἐκάλεσα ἐδῶ. Θὰ ἐπερίμενα ἐν ἡ ὄσῳ ἔτη ἀκόμη, ἀλλὰ παρετήρησα πράγματα . . . Δὲν ἔχεις σκοπὸν, παιδί μου, νὰ νυμφευθῆς;

— Ἄ! μητέρα μου, τί καλὴ που εἶσαι! ἀνεφώνησεν ὁ Ἰωσήφ μετὰ φωνῆς ἐμφανίσεως σφοδρᾶν συγκίνησιν ἀλλὰ καὶ χαρᾶν. Δὲν ἀπορῶ διὰ τὸν λόγον σου· σεῖς ἀγαπᾶτε τὰ κορίτσια τὰ καλὰ καὶ τὰ προκομμένα καὶ . . .

— ὦ, προκομμένα! Ὅταν ἔχῃς, παιδί μου, χρήματα τί τὴν θέλεις τὴν προκοπὴν, πληρώνας ἄλλους καὶ ἐργάζονται διὰ σέ, καὶ αὐτὴ ἡ κόρη ἔχει χρήματα . . .

— Ἐχει; ποῖα; ἡ Μαριά! . . . Ὑπέλαβεν ὁ Ἰωσήφ ἐκτεπληγμένος.

— Τί κάθῃσαι καὶ μοῦ λες, παιδί μου, ἀνεφώνησεν ὀργίλῃ ἡ κυρὰ Ἀναστάσαινα. Τί κουταμάρες εἶνε αὐτές; Ἄν εἴξευρα ὅτι θὰ κάμῃς αὐτὴν τὴν κουταμάραν θὰ σ' ἐπινεγα, καὶ θὰ σ' ἐπινεγα μὰ τὸ ναὶ μὲ τὰ ἴδια μου τὰ χέρια. Εἶσαι μὲ τὰ σύγκαλά σου, παιδί μου; Τὴν Γυφτοπούλαν, τὴν Ἀτσιγγάναν, τὴν μάγισσαν, τὴν κλέφτρα, τὴν ἀπιστὴ! Ἐνα κορίτσι που ἐφυγε ἀπὸ ὅλα τὰ τίμια σπίτια καὶ ἔτρεχε εἰς τῆς ἐρημίας μὲ τοὺς Ἀτσιγγάνους! Καὶ νὰ ἰδῆς δὲν θὰ μείνῃ αὐτὴ ἐδῶ, θὰ ξεκόψῃ καὶ πάλιν. . . Ἀκούς ἐκεῖ τὴν Γυφτοπούλαν! Μὰ δὲν το χωρεῖ ὁ νοῦς μου! Καὶ δὲν μου λές τὴν θέλει κανένα καλὸ σπιτικὸ νὰ τὴν πάρῃ γιὰ δούλα; Τί θέλεις, παιδί μου, νὰ γίνωμεν περιγέλως τοῦ κόσμου; Ἀφήνω πλέον τὴν ἀσχημιὰ τῆς, κατὶ μάτια σατανικὰ μεγάλα, καὶ μοῦτρο καὶ μαλλιά ἀράπικα! Δὲν ἔχεις μάτια, παιδί μου; Δὲν εἶδες τὴν Μορφοῦλα τί ἀγγελικὸ πρόσωπο καὶ τί ψυχὴ που ἔχει;

— Βέβαια, μητέρα μου, ἀπεκρίθη ὁ τάλας Ἰωσήφ καταπεπληγμένος ἐκ τῶν λόγων τῆς μητρὸς του. Βέβαια, μητέρα μου, ἤθελα προτιμῆσθαι τὴν Μορφοῦλα, ἂν ὑπανδρευέται κανεὶς μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ κάθεται νὰ βλέπῃ τὴν γυναῖκά του μέσα εἰς τὰ μάτια ὅλην τὴν ἡμέραν. Ἀλλὰ αὐτὸ τὸ κορίτσι μόνον διὰ γέλια εἶνε, μόνον διὰ παιγνίδια καὶ ὄλην τὴν ἡμέραν κάθεται ἐμπρὸς εἰς τὸν καθρεπτήν καὶ στολιζέται καὶ καμαρώνει τὴν εὐμορφίαν τῆς. Ἐπειτα ἀπὸ μίαν ἐβδομάδα θὰ τὴν σιχαθῆς, μητέρα μου. Ἐν ᾧ ἡ ἄλλη εἶνε προκομμένη καὶ ἐργατικὴ, ἔχει καλὴν ψυχὴν καὶ κεφάλι γερόν, τὰ ἔχει τετρακόσια! Ὅσον διὰ τὴν ὄψιν τῆς, ἐμὲ μου φαίνεται καλὴ, δὲν τὴν θέλω καλλίτερη, μ' ἀρέσει ὅπως εἶνε

— Καὶ ἐγὼ, παιδάκι μου, σοῦ λέγω ὅτι ἡ Μορφοῦλα μὰς πρέπει. Ἐχει χρήματα, καὶ θὰ κληρονομήσῃ καὶ τὴν κάρμην τῆς, δώδεκα χιλιαδοῦλες τῆς λένε αὐτές! δώδεκα χιλιάδες δραχμοῦλες. Μ' αὐτὰ τὰ χρήματα ἀγοράζομεν τὸν μεγάλον μύλον τοῦ Χατζῆ, ἀντὶ νὰ διορθώσωμεν τὸν παλιόμυλόν μας, ὁ ὁποῖος εἶνε ἐρείπιον!

— Καὶ ἐκεῖνος εἶνε ἐρείπιον, μητέρα μου.

— Ἄ μὰ, εἶνε καλλίτερος πολὺ ἀπὸ τὸν δικόν μας. Ἐγὼ ἐκύτταξα τοὺς τοίχους του καὶ εἶνε γεροί. Μόνον ἡ ξυλικὴ εἶνε σάπια.

Ὀλίγα χρήματα ἂν ἐξοδεύσωμεν, εἰς δέκα ἔτη θὰ γίνωμεν πλοῦσιοι, καὶ τὰ ἐγγονάκια μου δὲν θὰ εἶνε μυλωνάδες, θὰ ζήσουν μέσα εἰς τὴν πόλιν!

— Ἀλλὰ, μητέρα μου, ἡ ἐπιδιόρθωσις θὰ φάγῃ ὅλα τὰ χρήματα καὶ δὲν θὰ μὰς μείνῃ ἔπειτα λεπτὸ διὰ νὰ δουλεύσωμεν ἔπειτα τὸν μύλον μας. Προτιμῶ νὰ ἔχω τὸν μύλον μας, νὰ τὸν διορθώσωμεν σιγὰ σιγὰ καὶ νὰ πάρω καὶ μία γυναῖκα νὰ ἔλθῃ ἡ εὐτυχία εἰς τὸ σπίτι μας. Ἐγὼ θέλω τὴν Μαριάν καὶ τὴν προτιμῶ ἀπὸ ὅλες τῆς Μορφοῦλες τοῦ κόσμου!»

Ἡ Μαριά ἤκουσε τὸν Ἰωσήφ ἐτοιμαζόμενον νὰ ἀπέλθῃ, ἡ δὲ μήτηρ του τὸν ἠκολούθει κραυγάζουσα καὶ ἀπειλοῦσα:

«Τὴν κατάραν μου νὰ ἔχῃς ἂν το κάμῃς αὐτὸ!»

Καὶ ἐξηκολούθει ἐκτομιζουσα μυρίας ὕβρεις κατὰ τῆς Γυφτοπούλας, ἣτις τὰς ἤκουε καὶ ἐκοκκίνιζε καὶ ὠχρία ὑπὸ ἐντροπῆς καὶ λύπης.

Τάλαινα Γυφτοπούλα! Πόσον πλησίον σου ἦλθεν ἡ εὐτυχία καὶ δὲν κατῴρθωσες νὰ τὴν συλλάβῃς!

Τάλαινα Μαριά! ἡ μυλωθρὸς εἶπε καὶ το ἤκουσες ὅτι οὐδεμίαν οἰκογένειαν θὰ σε ἤθελε, καὶ ὅτι θὰ ἀποθάνῃς χωρὶς νὰ ἀξιωθῆς νὰ ἔχῃς οἰκογένειαν, χωρὶς νὰ ἀναθρέψῃς τέκνα σου, θὰ γηρᾶσῃς μόνη καὶ ἐρημος!

Πόσον σκληρὰ ἦτο ἡ κυρὰ Ἀναστάσαινα! Καὶ ὅμως ἠγάπα τὸν υἱὸν τῆς, καὶ ἡ Μαριά θὰ τὸν καθίστα εὐτυχὴ καὶ εὐδαίμονα! Ἄλλ' ὄχι! ἐκεῖνη ἤθελε τὴν ἄλλην, τὴν ἐπιτόλαιον, τὴν ὀκνηρᾶν, ἣτις περὶ οὐδενὸς ἐφρόντιζε καὶ ὅμως ἤθελε νὰ φροντίζωσι πάντες περὶ αὐτῆς; ἐκεῖνη δὲ δὲν ἦτο Γυφτοπούλα καὶ εἶχε καὶ προίκα . . .

Πρώτην ἤδη φορὰν ἡ Μαριά ἠσθάνθη μνησικακίαν πρὸς τὴν Εὐμορφίαν, καὶ ἐπιπλήτουςα τρόπον τινά ἑαυτὴν εἶπεν εἰρωνικῶς:

«Ἡ Εὐμορφία μου! ἡ ἀγαπημένη μου! Τὸ καλὸ κορίτσι, ποῦ μ' ἀγαπᾶ μὲ τὴν καρδίαν τῆς.»

Καὶ ἡ τάλαινα Γυφτοπούλα διέκοψε τὴν ἐργασίαν τῆς, δὲν ἐπλυνε πλέον. Κἀθημένη ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμίου ἐσφιγγε τὰς χεῖράς τῆς καὶ ἐκλαίει μετὰ λυγμῶν ὥστε καὶ ἡ μυλωθρὸς ἂν τὴν ἤκουε θὰ συνεκινεῖτο καὶ θὰ τὴν ἐλυπεῖτο. Ἀλλὰ δι' αὐτὸ ἴσα ἴσα ἐκλαίει ἡ Γυφτοπούλα· διότι ἂν ἦτο παρούσα ἡ μυλωθρὸς, τότε θὰ

ἐκράτει τὰ δάκρυά τῆς καὶ δὲν θὰ κατεδέχετο νὰ κλαύσῃ ἐνώπιον τῆς κακῆς ἐκείνης γυναικός.

Ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ἠσυχασε καὶ βλέπουσα τὸν ἥλιον ἀναβαίνοντα ὑψηλὰ εἰς τὸν οὐρανόν, ἐνεθυμήθη ὅτι ἡ λύπη δὲν πρέπει νὰ ἐμποδίζῃ τὴν ἐργασίαν καὶ ὅτι ἡ ὦρα παρήρχετο καὶ ἔπρεπε νὰ τελειώσῃ τὴν πλῆσιν τῆς. Κατέπιε τὰ δάκρυά τῆς μετὰ πολλοῦ κόπου, ἔλαβεν ἐκ τοῦ ποταμίου ὕδωρ διὰ τῆς παλάμης τῆς καὶ ἐπλυνε τοὺς δακρύοντας ὀφθαλμούς τῆς καὶ ἐσπευσε νὰ πλύνῃ τὰ ὑπολειπόμενα ἄπλυτα, δὲν νὰ προφθάσῃ εἰς τὴν οἰκίαν ἐγκαίρως νὰ ἐτοιμάσῃ τὸ γεῦμα, διότι, ὡς καλῶς εἴξευρετε, τὸ γεῦμα δὲν ἐτοιμάζεται μόνον του.

Εἴκοσι βήματα πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν οἰκίαν εἶδε τὴν Εὐμορφίαν ἐρχομένην εἰς προὔπαντησιν τῆς καὶ τὸ πρόσωπόν τῆς ἦτο ῥοδοκόκκινον καὶ τὸ χεῖλος τῆς γελαστὸν ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε.

Ὡς εἶδε τὴν Μαριάν τὴν Εὐμορφίαν ἀνεφώνησε μετὰ φωνῆς θωπευτικῆς:

«Καλῶς τὴν τὴν μεγάλην μου ἀδελφὴν! Δὸς μου καὶ μὲνα τίποτε νὰ σου βοηθήσω, διότι θὰ εἶσαι κατακομμένη, ψυχούλα μου! Αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα εἶχες τόσα ἄπλυτα! Καὶ σου ἐπες πολὺ ἡ δουλειά! Πό, πό! τί βρεγμένη ὅπου εἶσαι! καλὲ σύ, Μαριά μου, εἶσαι μούσκευμα! Σὺ ἐπλυνες καὶ ἐγὼ ἐκοιμώμουν! Ἄ! μὰ δὲν μπορούσα καὶ νὰ σηκωθῶ, ἦμουν καὶ ἐγὼ κατακομμένη ἀπὸ τὸν χορόν! Ἀλλὰ τί μούτρα εἶν' αὐτά; Πῶς με στραβοκυττάζεις; Ἀκόμη εἶσαι θυμωμένη μὲ τὴν ἀγαπημένην τὴν Μορφοῦλαν σου; Τὰ μάτια σου εἶνε κόκκινα καὶ φλογισμένα· μήπως ἐξ αἰτίας μου ἐκλαυσε, μεγάλη μου ἀδελφοῦλα; Πολὺ θὰ λυπηθῶ, ἂν ἐγὼ εἶμαι ἡ αἰτία! Ἐλα φίλησέ με, ἂν μ' ἀγαπᾶς, ἐγὼ σ' ἀγαπῶ πολὺ πολὺ!»

Καὶ οἱ γελαστοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς Εὐμορφίας ἐπλήσθησαν δακρύων, ἐπὶ μόνῃ τῇ ὑποψίᾳ ὅτι ἡ Μαριά ἐπικράνη ἐξ αἰτίας τῆς.

Ἡ Μαριά τὴν ἐπαρηγόρησε καὶ διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν φλόγωσιν τῶν ὀφθαλμῶν τῆς εἶπεν ὅτι τὴν ἐκέντησε μέλισσα καὶ ὅτι ἐκτύπησε τὸ πρόσωπόν τῆς εἰς τοὺς κλάδους θάμνου τινός.

Τάχιστα δὲ ἠπλωσε τ' ἀσπρорούχα διὰ νὰ στεγνώσωσιν ἐγκαίρως· τὴν ἐβοήθησε δὲ καὶ ἡ Εὐμορφία διὰ νὰ τελειώσῃ μίαν ὦραν πρῶτῆτέρα, διότι ἤθελε νὰ ἐπιδείξῃ εἰς αὐτὴν

ἴσα εἶχεν ἀγοράσῃ κατὰ τὴν πανηγυριν.

«Τώρα δὲ ἦλθεν ὁ Ἰωσήφ καὶ μου ἔφερε ὅσα πράγματα εἶχα ἀγοράσῃ ἀπὸ τὴν πανηγυριν. Μοῦ ἔφάνη πολὺ γελοῖος ὅταν τον εἶδα φορτωμένον καὶ του εἶπα ὅτι καθὼς τον εἶδα ἐνθυμήθη τὸ γαϊδουράκι τοῦ μύλου των. Ἐφαίνεται στενωχωρημένος διότι δὲν σε ἤυρε, καὶ ἐκύτταζε δεξιά καὶ ἀριστερά μήπως προβάλλῃ. Πιστεύω ὅτι ἤθελε νὰ μάθῃ ἂν σ' ἄρεσαν τὰ πράγματα ὅπου σου ἔφερα· αὐτὸς μ' ἐβοήθησε νὰ τα ἀγοράσω καὶ νὰ τα διαλέξω. Ἄν ἐβλεπες τὴν ὄψιν του θὰ ἐνόμιζες ὅτι τον κυνηγοῦν χωροφύλακες τόσον ἥτο συγχυσμένος. . . Ἄ! ἄ! ἄ! τὸν καίμενον τὸν Ἰωσηφάκην!»

Καὶ ἡ μὲν Εὐμορφία δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ καγγάσῃ συλλογιζομένη τὴν ὄψιν τοῦ Ἰωσήφ· ἀλλ' ἡ Μαριά ἤτις εἰξυρέ πολὺ καλὰ τὴν αἰτίαν τῆς συγχύσεως καὶ τῆς λύπης τοῦ Ἰωσήφ· ἐνόησεν ὅτι ὁ ἀξιόλογος, νέος εἶχεν ἔλθῃ νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς αὐτήν, ἥτο δὲ ἀνήσυχος καὶ παρετήρει δεξιά καὶ ἀριστερά φοβούμενος μήπως ἔλθῃ ἡ μήτηρ του καὶ τον προφθάσῃ. Ἐσκέπτετο δὲ τί νὰ ἀποκριθῇ εἰς τὸν Ἰωσήφ ὅταν ἔλθῃ πάλιν καὶ θελήσῃ νὰ τῇ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς γνωστῆς ὑποθέσεως.

Ὅλην τὴν ἡμέραν αὐτὸ ἐσκέπτετο ἡ Γυφτοπούλα καὶ πᾶσαν στιγμήν ἐφοβεῖτο μήπως ἀκούσῃ τὰ βήματά του. Εὐτυχῶς ἡ Εὐμορφία δὲν παρετήρησε τὸ ἔμφροντι ὕφος τῆς Μαρίας, διότι κατεγίνετο μὲ τὰ ὄφυνιά της καὶ μὲ τὰ δῶρα τὰ ὅποια εἶχε λαβῆ εἰς τὴν πανηγυριν, καὶ ὠμίλει ἀδιακόπως περὶ τῶν ἐξ αὐτῆς ἐντυπώσεων της. Κατὰ τὴν γνώμην της ἥτο πολὺ διασκεδαστικὸν νὰ χορεύῃ τις τὴν ἡμέραν ἐν ὑπαίθρῳ ὑπὸ τὰ δένδρα, ἀλλ' ἡ ἡδονὴ τὴν ὁποίαν ἠσθάνθη εἰς τὸν νυκτερινὸν χορὸν τὸν γενόμενον ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ καταφώτῳ αἰθούσῃ τοῦ ξενοδοχείου ἦτο ἀπερίγραπτος. Ἡ κυρὰ Μαρία ἤκουε μειδιῶσα καὶ ἀγαλλομένη ἐλυπεῖτο μόνον ὅτι ἐνεκα τῶν γηρατειῶν δὲν ἠδυνήθη καὶ αὐτὴ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πανηγυριν διὰ νὰ ἴδῃ τὴν ἐγγόνην της διασκεδάζουσαν, καὶ νὰ ἀκούσῃ τοὺς ἐπαίνους καὶ τὰ ἐγκώμια τὰ ὅποια ἐπλεον πάντες ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τὰς περιποιήσεις τὰς ὁποίας τῇ ἐπεδαψίλευον. Διότι ἡ κυρὰ Μαρία ὡς ἐπίσης καὶ ὁ κύρ Πέτρος, οὐδόλως ἀμφεβαλλόν ὅτι ἡ Εὐμορφία των ἦτο ἡ ὠραιότερη κόρη τῆς πανηγύριος καὶ ἡ ἀρίστη χο-

ρεύτρια. Τοῦτο ἐμαρτύρει ἡ εὐαρέσκεια καὶ ἡ ἔκστασις μεθ' ἧς ἀμφότεροι ἠκροῶντο τῆς ὁμιλίας της.

Ἡ Εὐμορφία εὐχαριστημένη ἐκ τῆς ἐντυπώσεως τὴν ὁποίαν παρήγον οἱ λόγοι τῆς ἐπεδαψίλευε μυρίας θωπειᾶς εἰς τὸν πατέρα της, τῷ ἔφερε τὸν καπνὸν καὶ τὴν καπνοσυρίγγα του, τῷ προσεμειδία, ἐκάθητο ἐπὶ τῶν γονάτων του, ἐνηγκαλιζέτο τὸν τράχηλόν του καὶ κατασπάζετο μὲ τὰ ῥοδοχροα χεῖλη της τὸ γεροντικὸν του πρόσωπον. «Ἄ! μού εἶσαι ἕνας κόλακας πρώτης τάξεως, ἔλεγεν ὁ κύρ Πέτρος· τί ἔχεις πάλιν νὰ μου ζητήσης;» Ἡ Εὐμορφία οἰεμαρτύρετο ὑπὲρ τῆς εὐλικερίας τῶν θωπειῶν της, καὶ τῆς ἀφιλοκερδείας τῆς ἀλλ' ἡ Μαριά δὲν ἐπίστευε τὰς διαθεβαιώσεις ταύτας καὶ μετὰ ψυχικῆς στενωχωρίας ἐσκέπτετο τὸν υἱὸν τοῦ Χερμπερλῆ.

Καὶ πράγματι ἡ Γυφτοπούλα ὀρθῶς ἐμάντευσε μετ' ὀλίγας στιγμᾶς ἡ Εὐμορφία ἀπαριθμοῦσα τοὺς νέους μεθ' ὧν συνεχόρευσεν εἰς τὴν πανηγυριν ἀνέφερε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Γιάννη Χερμπερλῆ. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐπροξένησεν εἰς τὸν κύρ Πέτρον τὴν ἐντύπωσιν τὴν ὁποίαν προξένει εἰς τὸν κυνηγετικὸν κύνα ὁ κρότος πυροβόλου ὄπλου.

«Δυστυχία μας!» ἀνέκραξε, καὶ ἡ καπνοσυρίγγη ἐξέφυγε τῶν χειρῶν του καὶ κατασυνετρίβη ἐπὶ τοῦ ἰδάφους. «Τὶ λέγεις, Μορφοῦλα μου, ἐχόρευσες μὲ αὐτὸν τὸν φαυλόβιον! θὰ τῆς τα ψάλα ἐγὼ τῆς κυρᾶς Ἀναστάσαινας, ποῦ σ' ἀφῆκε νὰ χορεύσῃς μὲ ἕνα ἀλιτήριον ὁ ὁποῖος ἔπρεπε νὰ εἶνε εἰς τὰς φυλακάς, ὁ ὁποῖος ἀτιμάζει τοὺς γονεῖς του, τοὺς λαμπροὺς ἐκείνους ἀνθρώπους, διότι εἶνε κατὰ κακίαν των μοῖραν τέκνον των! Νὰ μὴ σ' ἀκούσω πλέον νὰ μου ὁμιλήσῃς περὶ αὐτοῦ, καὶ ἂν τύχῃ νὰ τον συναντήσῃς ποῦποτε πρόσεξε μὴ του ὁμιλήσῃς, διότι ἄλλως θὰ ἔχῃς νὰ κάμῃς μαζί μου.»

Ἡ Εὐμορφία συνεσπειράθη ἐν τινι γωνίᾳ καὶ οὐδὲ λέξιν ἐξεστόμισε πλέον οὐδέποτε εἶχεν ἴδῃ τὸν πατέρα της τοσοῦτον ἐξωργισμένον. Ὁ κύρ Πέτρος ἐξῆλθε νὰ περιδιαβάσῃ ὀλίγον εἰς τοὺς ἀγρούς· ἡ Γυφτοπούλα ἐθυβίσθη πάλιν εἰς τὰς σκέψεις της καὶ ἡ κυρὰ Μαρία κουρασθεῖσα ἐκ τῆς ἐντάσεως μεθ' ἧς προσεῖχεν εἰς τὴν διήγησιν τῆς ἐγγονῆς της, ἐστήριξε τὴν κεφαλὴν της ἐπὶ τοῦ ἐρεισινώτου τῆς θρονίδος της καὶ

ἀπεκοιμήθη. Οὕτω τὸ τέλος τῆς ἡμέρας ὑπῆρξεν ἀρετὰ ὀλιβερόν.

Τὴν ἐσπέραν ἡ Εὐμορφία μετέβη πρώτη εἰς τὴν κλίνην της· ἡ Μαριά ἐμείνε διὰ νὰ βοηθήσῃ πρῶτον τὴν μάμμην νὰ κατακλιθῇ, ἔπειτὰ δὲ νὰ τακτοποιήσῃ τὰ πάντα ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ νὰ στιλβώσῃ τὰ ὑποδήματα τοῦ ἀγροφύλακος, ὅςτι ἐξήρχετο λίαν ἐνωρίς τὸ πρῶν. Ἐνῶ εἰργάζετο δὲν ἔπαυε σκεπτομένη περὶ τῆς ἐνδιαφερούσης αὐτὴν ὑποθέσεως· αἱ ὥραι παρήρχοντο καὶ ὁ Ἰωσήφ θὰ ἐνεφανίζετο τὴν ἐπαύριον ἅμα τῇ αὐγῇ, ὡς πάντοτε, καὶ, ἂν μὴ εἶχε μεταβάλλῃ γνώμην, θὰ τῇ ὠμίλει. . . Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ ἔχῃ ἐτοιμὴν τὴν ἀπάντησιν· ἀλλ' ὁποία ἔπρεπε νὰ εἶνε ἡ ἀπάντησις της; Ἡ Μαριά εὐρίσκετο ἐν ἀμηχανίᾳ, ἐνδοιάζουσα. . . Ἐφαντάζετο τὸν εὐδαίμονα βίον τὸν ὁποῖον θὰ διῆγε μετὰ τοῦ Ἰωσήφ· θὰ εἶχον τὸν μύλον των ἐν τῷ ὁποίῳ θὰ ἀνέπτυσσεν ὄλην της τὴν δραστηριότητα καὶ τὴν φιλοπονίαν, θὰ εἶχεν ὅλα τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου εἰς τὴν διάθεσιν της, θὰ ἀπέκτα οἰκογένειαν ἰδικὴν τῆς καὶ θὰ κατάρθωνε νὰ καταπραύνη τὴν κυρὰ Ἀναστάσαιναν, ἣτις τόσον τὴν ἐμίσηε, καὶ θὰ τὴν καθίστα εὐτυχῇ διὰ τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ τὸν ὁποῖον οἱ μικροὶ της ἐγγονοὶ θὰ εἶχον πρὸς αὐτήν.

Δυστυχῶς πάντα ταῦτα ἦσαν ὄνειρα, μηδεμίαν σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὴν πραγματικότητα. Τί νὰ κάμῃ λοιπὸν; Νὰ ὑπάγῃ νὰ συμβουλευθῇ τὴν κυρίαν Ἀσκληπιάδου; Ἡ Μαριά συνηθᾶνετο ὅτι ὑπάρχουσι περιστάσεις καθ' ἃς μόνον ἑαυτὸν πρέπει νὰ συμβουλευεταί τις, αἰοτι πρέπει τὴν ἀπόφασίν του νὰ τὴν ρυθμίσῃ οὐχὶ συμφώνως πρὸς συμβουλὰς ξένας, ἀλλὰ συμφώνως πρὸς τὴν μικρὰν ἢ μεγάλην, γενναίότητα τῆς καρδίας του. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ μὴ ζητήσῃ οὐδενὸς τὴν συμβουλὴν.

Πρὶν δὲ ἀποφασίσῃ ὁποία τις θὰ ἦτο ἀκριβῶς ἡ πρὸς τὸν Ἰωσήφ ἀπόκρισις της, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν ἀπὸ κοινοῦ ὡς κοιτῶν τῆς Εὐμορφίας καὶ αὐτῆς· ἐβάδιζεν ἀκροποδητὴ νομίζουσα ὅτι ἡ Εὐμορφία εἶχεν ἦδη ἀπεκοιμηθῇ αὐτὴ ὅμως δὲν ἐκοιμάτο, ἀλλ' ἐκάθητο περίλυπος ἐπὶ τῆς κλίνης της.

«Ἦλθες τέλος πάντων!» ἀνέκραξε τείνουσα πρὸς τὴν Μαριάν τὰς χεῖρας. Ἐγὼ ἐνόμιζα ὅτι δὲν θὰ ἀνέβαινες ποτέ· καὶ ἔχω ἀνάγκην, τῆς παρηγορίας σου, εἶμαι πολὺ δυστυχῆς!»

Ἡ Μαριά ἐκάθησε πλησίον της, περιεθαλφέν αὐτὴν ὡς μικρὸν παιδίον, ἐξέφρασε τὴν λύπην της διὰ τὰς ἐπιπλήξεις τοῦ κύρ Πέτρου καὶ διὰ μυρίων θωπειῶν καὶ τρυφερῶν λόγων κατεπραῦνε τὴν θλίψιν της. Ἐπειτα, ἀφοῦ κατάρθωσε νὰ τὴν κάμῃ νὰ μειδιάσῃ, ἤρχισε νὰ τὴν νοθετῇ διὰ μιλίχλιον τρόπον, λέγουσα ὅτι δὲν ἀξίζει νὰ λυπῆται αὐτὴ τόσον, νὰ δυσαρεστῇ δὲ καὶ τὸν πατέρα της χάριν ἐνὸς ξένου ὅσον καλὸς χορευτῆς καὶ ἂν εἶνέ οὗτος. Τῇ ὑπεθυμίσε πόσον καλὸς πατὴρ ἦτο ὁ κύρ Πέτρος, πόσον τὴν ἠγάπα καὶ πόσον ἐφρόντιζε πάντοτε νὰ τὴν καθίστα εὐτυχῇ παρέστησεν αὐτὸν μόνον μετὰ τῆς γηρατείας μητρὸς του, θρηνοῦντα διὰ τὴν ἀχαριστίαν τῆς κόρης του, ἣτις, θὰ ἐπροτίμα νὰ τον ἐγκαταλείψῃ χάριν ἀνδρός τὸν ὁποῖον αὐτὸς δὲν θὰ ἠδύνατο ποτέ νὰ ἀναμάσῃ υἱὸν του, διότι τον περιφρονεῖ. Τόσον δὲ πειστικοὶ ἦσαν οἱ λόγοι της, ὥστε ἐν τέλει ἡ Εὐμορφία ὠμολόγησε τὸ σφάλμα της, καὶ ριφθεῖσα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Μαρίας ἀνελύθη εἰς δάκρυα, ἐν μέσῳ δὲ τῶν λυγμῶν ὑπετονθόρυζε: «Ναί. . . ναί, Μαριά μου, . . . ἔχεις δίκαιον. . . τώρα ἐννοῶ. . . ἔσφαλα. . . ἥτο ἀνοησία μου. . . τὸν καίμενον τὸν πατέρα. . . τὸν ἐλύπησα. . . εἶμαι εὐτυχῆς ἐδῶ μαζί σας. . . μὲ τὸν πατέρα μου. . . μὲ τὴν μάμμην μου. . . καὶ μὲ σέ, Μαριά μου. . . εἰκείνον οὔτε θὰ τον συλλογισθῶ πλέον!»

Ἀπέμαξε δὲ τὰ δάκρυά της γελῶσα καὶ ἐπανέλαβε:

«Ὅταν τον παρατηρήσῃ τις καλὰ δὲν εἶνε ὄσω τὸν λέγουν εὐμορφος· ἐν πρώτοις εἶνε ἀλλοίθωρος. Χορεύει μὲν καλὰ, εἶνε ἀληθές, ἀλλὰ δὲν εἶνε καὶ ὁ μόνος. Λέγουν ὅτι εἶνε βάνουσος καὶ θὰ με καθίστα δυστυχῆ. Φίλησέ με, Μαριά μου, καὶ καλὴν νύκτα. Δὲν εἰμπαρῶ νὰ σταθῶ ἀπὸ τὴν νύσταν.»

Ἡ ταλαίπωρος Μαριά! καὶ αὐτὴ δὲν εἰμπαρῶ νὰ σταθῇ ἀπὸ τὴν νύσταν, ἀλλὰ δὲν ἀπεκριμήθη. Καὶ ὅμως ἦτο εὐχαριστημένη ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν της διὰ τῶν φρονίμων καὶ πειστικῶν της λόγων ἐπανεφέρει τὴν Εὐμορφίαν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς λογικῆς, καὶ ἡ οἰκογενειακὴ εἰρήνη τοῦ οἴκου ἐν τῷ ὁποίῳ εὖρεν ἄσυλον ἡ Γυφτοπούλα δὲν ἦτο πλέον φόβος νὰ διαταραχθῇ. Ἐπρεπε λοιπὸν τώρα νὰ ἀνεχθῇ νὰ γίνῃ αὐτὴ αἰτία διαταράξεως τῆς εἰρήνης ἐν ἄλλῳ οἴκῳ, νὰ

έσπεیره τήν διχόνοιαν μεταξύ υιού και μητρός; Και επί τῆ ὑποθέσει ὅτι θά ἐξήρχετο νικητής ἐκ τῆς πάλης τήν ὁποίαν ἐμελλε νά συνάψῃ μετὰ τῆς μυλωθροῦ Ἀναστάσινας, δέν θά εἶχε τύψεις συνειδήσεως ἐφ' ἑαυτοῦ ζώῃς; Ὁ Ἰωσήφ δέν θά μετεμελεῖτο βραδύτερον; Καί τότε πόσῃ λύπῃ θά ἠσθάνετο βλέπουσα αὐτόν περιλῆπον, ὅτι δυσπρόστοσε καί κατεπίκρανε τήν μητέρα του.

Ὅλην τήν νύκτα διήλθε ταῦτα σκεπτομένη καί ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτός ἡ ψυχική ταραχή της καθυπνάζετο ὀλίγον κατ' ὀλίγον καί αἱ καλά συμβουλαί τῆς κυρίας Ἀσκληπιάδου ἐπανήρχοντο ἀλλεπάλληλοι εἰς τήν μνήμην της: «Πρέπει νά λησμονῆ τις τόν ἑαυτόν του διὰ νά μὴ

παραπονῆται διὰ τήν κατάστασίν του... Κάμνε δσα δύνασαι, καί μὴ φαντασθῆς ποτε ὅτι κάμνεις περισσότερα παρ' ὅσα ὑφείλεις... Τότε μόνον εἶνέ τις εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του ὅταν κάμνῃ ὅσα καλά ἐμπορεῖ...» Ἐσκέφθη μετ' αὐταπαρηγορίας ποία ἦτο ἡ ἀληθῆς ἐννοια τῶν συμβουλῶν τούτων, καί ἐν αὐταῖς ἀνεκάλυψε πῶς ἦτο τὸ καθήκόν της; εὐθύς δ' ὡς ἐπεφάνη τὸ πῶς τῆς ἡμέρας ἠγέρθη τῆς κλίνης, προσέχουσα νά μὴ ἐξυπνήσῃ τήν Εὐμορφίαν, καί κατῆλθεν εἰς τὸ μαγειρεῖον διὰ νά περιμεῖνῃ τὸν Ἰωσήφ ὁ ὁποῖος δέν ἦτο δυνατόν νά μὴ ἔλθῃ.

[Ἔπεται συνέχεια]

Π. Ι. ΦΕΡΜΠΟΣ
κατὰ παράφρασιν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ
τῆς Κας COLOMB.

Η ΠΡΩΤΗ ΑΝΔΡΕΙΑ

[ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΔΙΑ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ]

Ὁ Παντελής εἶνε ἑπτὰ ἐτῶν καί ἡ ἀδελφή του Ἑλένη τεσσάρων.

Ἀδελφός καί ἀδελφή κρατούμενοι ἀπὸ τὴν χεῖρα, διέβαινον ἕνα στενὸν ὄρομον, ὁ ὁποῖος ἐξετείνετο κατὰ μήκος ἐνὸς λιβαδίου.

Ἐξαφνα μία μεγάλη κόκκινη ἀγελάς, ἡ ὁποία ἐβόσκειν εἰς τὸ λιβάδι, ἀφίνει τὴν βοσκὴν της καί ἔρχεται εἰς τὸν στενὸν ὄρομον κυττάζει τὰ παιδιά μὲ τοὺς μεγάλους ὀφθαλμούς της, τεντόνει τὸν λαιμόν της καί μηκάται: μού!...

Ἡ Ἑλένη σφίγγεται πλησίον τοῦ Παντελή καί τῷ λέγει σιγανά: «Φοβοῦμαι!...»

Καί ὁ Παντελής ὁμοίως δέν εἶνε ἐντελῶς ἡσυχός· ἂν ἦτο μόνος, χωρὶς ἄλλο θά ἐφεύγε· ἀλλὰ λέγει μὲ τὸν νοῦν του: Ἡ μητέρα μου εἶπε νά προσέχω τὴν ἀδελφήν μου ἂν δεῖξω ὅτι, φοβοῦμαι θά τρομάξῃ ἀκόμη περισσότερο· καί ἔπειτα ἐν ἀγῶρι δέν πρέπει νά εἶνε φοβητοσύριο.

Τότε ὁ Παντελής παρατηρεῖ ἐν ραβδίον εἰς τὸ ἔδαφος, τὸ λαμβάνει καί προχωρεῖ πρὸς τὴν ἀγελάδα, μόνος καί θαρραλέος. Ὑψώνει τὸ ραβδίον ὡς νά ἠθελε τάχα νά κτυπήσῃ τὸ ζῶον, καί φωνάζει: Ντέ!

Ἡ ἀγελάς τότε ἐπέστρεψεν εἰς τὸ λιβάδι.

Ὁ Παντελής ἔλαβε πάλιν ἀπὸ τὸ χεῖρ τὴν ἀδελφήν του καί διήλθεν ὑπερηφάνως παρατηρῶν τὴν ἀγελάδα. Ἡ Ἑλένη φρονεῖ, καί πολὺ δικαίως, ὅτι ὁ ἀδελφός της εἶνε παληκάρι.

ΔΥΟ ΠΑΙΔΙΑ

Τὴν μεσημβρίαν ἢ τὴν ἑσπέραν ὅταν ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὸ σχολεῖον, ὁ Ἡλίας περιπαίξει τὸν Δημητράκην, ὁ ὁποῖος εἶνε κάπως κυφός. Ἀποτείνει πρὸς αὐτόν φράσεις αἱ ὁποῖαι κάμνουν τοὺς ἄλλους μαθητάς νά γελοῦν. Ὁ Δημητράκης κάμνει ὅτι δέν ἀκούει ἀπομακρύνεται βιαστικά μόνος καί περίλυπος, προσπαθῶν νά μὴ κλαύσῃ ἐμπρὸς εἰς τὰ κακά ἐκεῖνα παιδία. Ὡ, τὰ σκληρά, γελοῦν χωρὶς νά συλλογισθοῦν πόσον πληγνόνου τὴν καρδίαν τοῦ δυστυχούς Δημητράκη!

*

Ἄλλ' ὅταν ὁ Δημητράκης ἔρχεται εἰς τὴν οἰκίαν καί εἶνε μόνος μὲ τὴν μητέρα του, τότε δέν ἔμπορεῖ νά κρατήσῃ πλέον τὰ δάκρυά του.

—Μητέρα, λέγει, πάλιν μ' ἐπερίπαιξαν. Ἄν ἤξευρες τί κακός εἶνε αὐτός ὁ Ἡλίας!

Ἡ μητέρα του τὸν σύρει εἰς τὴν ἀγκαλίαν της, τὸν φιλεῖ καί τὸν παρηγορεῖ. Καί αὐτὴ εἶνε λυπημένη, βλέπουσα τὸν υἱὸν της νά κλαίῃ, τὸν Δημητράκην της τὸν ὁποῖον τόσο ἀγαπᾷ. Ὡ, χωρὶς ἄλλο, ἂν τὰ παιδιά ἐκεῖνα ἤξευραν πᾶσα δάκρυα χύνονται ἐξ αἰτίας των θά ἐντρέποντο διὰ τὴν κακὴν καί ἀνανδρὸν πράξιν των.

*

Μίαν ἡμέραν ἐν ᾧ ὁ Ἡλίας ἐπροσπάθει νά κόψῃ σταφύλια ἀπὸ τὴν κληματαριά, ἐσπασεν ἡ σκάλα τῆς ὁποίας τὸ ξύλον ἦτο σάπιον. Ὁ Ἡλίας ἔπεσε καί ἐσπασε τὸ πόδι του. Ἴσως θά μείνῃ χωλός ὅλην τὴν ζώην. Τὸ δυστύχημα ἐγένετο γνωστόν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἄν ὁ Δημητράκης ἦτο κακός θά ἔλεγε:

—Καλὰ νά πάθῃ!

Ἄλλ' ὁ Δημητράκης εἶνε καλός, αἰσθάνεται λύπην διὰ τὸ πάθημα τοῦ Ἡλία, πηγαίνει καί τὸν βλέπει καί τὸν παρηγορεῖ.

*

Ἡ κατάστασις τοῦ Ἡλία ἤρχισε νά καλ-

λιτερεύῃ. Τὸν σπασμένον πόδα του ἐσφιγγεν ὁ ἰατρός ἐντὸς χειρουργικῆς συσκευῆς καί ὁ Ἡλίας τὸν κρατεῖ ἐξηπλωμένον ἐπὶ ἐνὸς σκαμνίου. Αἰσθάνεται κάπως ἐντροπὴν ὅταν βλέπῃ τὸν Δημητράκην, διότι ἐνθυμεῖται τοὺς πικροὺς καί σκληροὺς του λόγους. Ἄλλ' ὁ Δημητράκης δέν φαίνεται νά ἐνθυμῆται τίποτε ἐξ αὐτῶν. Ἐν ᾧ συνομιλοῦν εὐθύμα καί εὐμορφα ὁ Ἡλίας συλλογίζεται: «Τί καλὸ παιδί πού εἶνε ὁ Δημητράκης; κ' ἐγὼ τὸν ἐπερίπαιξα τόσο!» καί τῷ λέγει: «Σ' εὐχαριστῶ πολὺ διότι ἔρχεσαι καί μὲ βλέπεις. Ἄν θέλῃς, Δημητράκη, θά γίνωμεν δύο καλοὶ φίλοι.»

*

Ὁ Ἡλίας ἐπανέρχεται εἰς τὸ σχολεῖον, στηριζόμενος εἰς δύο δεκανίκια. Ὁ πρῶτος ὅστις τρέχει πρὸς ὑποδοχὴν του εἶνε ὁ Δημητράκης.

—Καλημέρα, Ἡλία, τώρα εἶσαι καλλιτέρα, αἱ! Εὐχαριστήθηκα πολὺ πού ἐγίανες. Ἄν θέλῃς, ἔπειτα θά ἔλθω μαζί σου ἕως τὸ σπίτι σας.

—Ναί, ναί, σέ παρακαλῶ μάλιστα· ἔλα νά μὲ βοηθήσῃς λιγάκι, διότι μὲ αὐτὰ τὰ δεκανίκια δέν ἔμπορῶ νά περιπατήσω ἀκόμη καλά.

*

Ἐκτοτε ἀπέκτησαν τὴν συνήθειαν νά πηγαίνουν πάντοτε μαζί. Τώρα ὁ Ἡλίας ἐθεραπεύθη ἐντελῶς καί δέν θά μείνῃ χωλός, ὅπως ὑπῆρχε φόβος. Συνεδέθη, διὰ στενῆς φιλίας μὲ τὸν Δημητράκην καί ἂν κανέν κακὸν παιδίον δεικνύῃ διάθεσιν νά τὸν περιπαίξῃ, εὐρίσκει τὸν Ἡλίαν πρὸ αὐτοῦ, ὅστις εἶνε ἕτοιμος νά υπερασπῆσθῃ ἀντὶ πάσης θυσίας τὸν καλόν, τὸν ἀγαπητόν φίλον του.

ΣΟΦΙΑ ΔΗΜΟΥ

ΕΤΣΙ Μ' ΑΡΕΣΕΙ

Ὅποιος δὲν εἶδε τὸν Παντελῆ νὰ παίζη βάλλους τόπι καὶ ἀμάδες δὲν ξέρει τί θὰ πῆ παιδικὴ διασκέδασις.

Τὸ πρόσωπόν του κατακόκκινο, αἱ κινήσεις του γρήγορες καὶ ζωηρές, τὰ λόγια του μισο-βγαλμένα ἀπὸ τὸ στόμα, ὅλα δείχνουν τὴν πλέον μεγάλην χαρὰν του καὶ ὅλοι εὐχαριστοῦνται νὰ τον βλέπουν ἔς τὴν διασκέδασί του.

Καὶ γὰρ τὸ βρίσκω σωστό· καὶ μίνα μ' ἀρέσει νὰ βλέπω νὰ παίζουν με ζωηρότητα· πρέπει τὰ παιδιά νὰ τρέχουν, νὰ πηδοῦν, νὰ γελοῦν, νὰ φωνάζουν. Γι' αὐτὸ ἔχει πολὺ δίκιο ὁ Παντελῆς νὰ ἐπωφεληθῆται τὰς ὥρας τῆς διασκέδασώς του, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν διασκέδασι καθὼς καὶ γιὰ κάθε ἄλλο πρᾶγμα χρειάζεται μέτρο. Διασκεδάζει κανεὶς κακὰ, διασκεδάζει πολὺ ἢ διασκεδάζει ὅποτε δὲν πρέπει.

Ὅταν ὁ Παντελῆς παραδίδεται εἰς τὸ παιγνίδι του μετὰ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὰ κάμῃ θάλασσα, καθὼς λέγει, δὲν σκέπτεται πλέον καθόλου τὰς δυνάμεις του. Ἡ ὄρεξις του αὐξάνει ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν καὶ τότε δὲν εἶνε παιγνίδι ἐκεῖνο, εἶνε παραφορά, εἶνε πυρετός, καὶ ἐκεῖνη τὴν ὥρα ὁ Παντελῆς ἐφευρίσκει κάθε εἶδος παλληκαρισμοῦ. Καὶ ἂν θελήσῃ νὰ τὸν σταματήσῃ κανεὶς φωνάζει σὰν τρελλός· «Ἀφήστέ με. Ἔτσι μ' ἀρέσει», καὶ ἐξακολουθεῖ ἀκόμη χειρότερα. Μ' αὐτὰ καὶ μ' αὐτὰ πόσας πληγὰς ἀρπάξει, πόσας κουτρουδάλας, πόσα κρυολογήματα, αὐτὸς καὶ ἡ καίμενη ἢ μητέρα του τὸ ξέρει, ποῦ τὸν θεραπεύει ὑστερα.

Καὶ ὅμως δὲν τοῦ ἀρέσει νὰ του πονεῖ τὸ γόνατο, νὰ βήχῃ ἡμέρα νύκτα, νὰ μένῃ ἔς τὸ κρεβάτι μετὰ τὰ ἐκδόρια ἔς τὴν πλάτη. Μὰ τί τὰ θέλετε, ἡ ἀνάμνησις τῶν βασάνων του αὐτῶν ποτὲ δὲν τὸν ἐμπόδιζε εἰς τὴν μαζίαν του αὐτῆν.

Καὶ οὔτε ἡ τιμωρίαις ποῦ τρώγει ἔς τὸ σχολεῖο τον διορθῶνουν. Τοῦ ἀρέσει πολὺ νὰ ζωγραφίζῃ ἀνθρωπάκια ἔς τὰ βιβλία του, τοῦ ἀρέσει περὶ πολὺ παρά νὰ προσέχῃ τὴν ὥραν τοῦ μαθήματος ἢ νὰ κρατῇ σημειώσεις. Τοῦ

ἀρέσει παρά πολὺ νὰ πειράζῃ τοὺς φίλους του καὶ ἀμα γυρίσῃ ἀπὸ τὸ σχολεῖον, περὶ πολὺ τοῦ ἀρέσει νὰ κάμῃ κάθε ἄλλη δουλειὰ παρά νὰ μελετήσῃ.

Καὶ ἔχει ἐνα σωρὸ δουλειὰς νὰ κάμῃ τῆς ὥρας ποῦ μένει σπῆτι, δουλειὰς ποῦ τοῦ πρᾶξουν εὐχαρίστησι.

Ὅταν ὁ Παντελῆς εἵρσκει τὴν ἀδελφὴν του Μαριὰ νὰ κάμῃ τὴ ζωγραφικὴ τῆς ἔς τὸ τραπέζι ἀπάνω, τότε κάθεται δίπλα τῆς καὶ ἀρχίζει νὰ κουνῇ τὸ τραπέζι ποῦ ἡ φτωχὴ δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ οὔτε γραμμὴ. Καὶ ἂν τον παραχάλασῃ, δὲν ἔχει ἄλλη ἀπάντησι·

—Τί κουτὴ ποῦ εἶσαι, ἀφοῦ ἔτσι μ' ἀρέσει!

Ὅταν ὁ μικρὸς του ἀδελφὸς ὁ Φίλιππος τοῦ λέγει νὰ του πῆ καμμιά ἱστορίαν, ἀρχίζει ὁ καλὸς σου ὁ Παντελῆς ὅσα περὶ τρομακτικὰ πρᾶγματα ξέρει καὶ τα λέει, ὡς ποῦ ὁ Φίλιππος ἀρχίζει τὰ κλάματα. Τοῦ Παντελῆ ὅμως τοῦ ἀρέσει, ἔτσι τ' ἀρέσει. Τί περίεργοι ποῦ εἶσθε ἂν του κάμετε παρατήρησι.

Ἄμ' ἡ καίμενη ἡ Θεοδώρα, ἐκεῖνη εἶνε κι' ἂν εἶνε, τί τραβᾷ! Τὸ βρίσκει πολὺ νόστιμο νὰ τὴν στέλλει ἀπὸ δῶ κι' ἀπὸ καὶ γιὰ ψεύτικα θελήματα. Τῆς κρύβει τὰ κλειδιά τῆς ἀποθήκης, καὶ ὅτι ἄλλο μπορεῖ νὰ τῆς κάμῃ, δὲν το παραλείπει ὁ Παντελῆς.

Καὶ γελά, γελά, γελά, Ἔτσι τ' ἀρέσει.

Καὶ ὅμως εἶνε πειὰ καιρὸς νὰ μάθῃ ὁ Παντελῆς νὰ διακρίνῃ ποῖα εἶνε ἡ ἀληθινὴ διασκέδασις καὶ τί κάμνει κακὸ εἰς αὐτὸν καὶ προξενεῖ ἐνόχλησιν καὶ ἔς τοὺς ἄλλους. Ὅσῳ τὸ γέλιο ποῦ βγαίνει ἀπὸ τὴν καλὴν καρδίαν καὶ ἀπὸ τὸ ἀληθινὸ παιγνίδι εἶνε εὐχάριστο, τόσῳ εἶνε ἀσχημὸ καὶ δυσάρεστο ἐκεῖνο ποῦ βγαίνει ἀπὸ κακὴν καρδίαν καὶ ἀπὸ τὴν δυστυχίαν τοῦ ἄλλου.

Τὸ πρῶτο εἶνε ἀληθινὴ εὐθυμία, τὸ δεῦτερο ὅλο τὸ ἐναντιό, διότι φανερώνει τὸν ἐγωισμόν καὶ τὴν κακίαν, τὰ χειρότερα δηλαδὴ ἐλαττώματα ποῦ ὑπάρχουν ἔς τὸν κόσμον.

[F. Dupin de Saint-André] Αἰσιωπος

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ

Τί πολὺ χιόνι ποῦ ἔπεσε τὸ ἔτος τοῦτο ἐν Γερμανίᾳ! Ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὡς τὸ βράδυ δὲν παύει νὰ χιονίζῃ. Καὶ ἐνα κρῦο! δέκα πέντε, εἰκοσι βαθμοὶ ὑπὸ τὸ μηδενικόν! Τὸ νερόν τὸ πρῶτ' εἶνε παγωμένον εἰς τὴν λεκάνην· αἱ ἀντλῖαι τῶν δρόμων παγώνουν, οἱ δὲ γείτονες ἀνάπτουν τριγύρω τῶν φωτιῶν, ἀναλύει ὁ πάγος καὶ ἀρχίζουν νὰ παίρνουν νερόν οἱ ἄνθρωποι.

Τὸ καλὸν εἶνε νὰ κάθεται κανεὶς εἰς τὸ δωματίον του καὶ νὰ ἔχῃ ἀναμμένην τὴν θερμάστραν του· ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ ἐργά-

σων δύο τρεῖς φορές καὶ ἔπειτα νὰ ἐξακολουθήσουν τὸν δρόμον των.

Ἄλλὰ τὸ ψῦχος δὲν εἶνε διαρκῶς πολὺ· τὸ θερμόμετρον τὸ ὁποῖον τὴν αὐγὴν ἐδείκνυεν εἰκοσι βαθμοὺς εἶνε δυνατόν τὴν ἰδίαν ἡμέραν νὰ φθάσῃ μέχρι πέντε — ὑπὸ τὸ μηδενικόν ἐνοεῖται — ὅ,τι θὰ ἦτο φοβερός καιρὸς ἐν Ἑλλάδι ἐν Γερμανίᾳ θεωρεῖται πολὺ καλὸς καιρὸς· τότε πηγαίνουν περίπατον μικροὶ καὶ μεγάλοι καὶ τὸ θέαμα τῶν χιονισμένων βουνῶν καὶ κοιλάδων καὶ δασῶν εἶνε ὅ,τι μεγαλοπρεπές.

ζωνται καὶ πηγαίνουν εἰς τὸ ἔργον των ὅσον ψῦχος καὶ ἂν κάμῃ. Διὰ μέσου λοιπὸν τοῦ παραθύρου σου, ἂν τυχόν ἦσαι εἰς τὸ δωματίον σου, βλέπεις τοὺς διαβάτας νὰ πηγαίνουν βιαστικὰ βιαστικὰ, ζαρωμένοι, μετὰ τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια ἢ ἀναπνοὴ των ἐξέρχεται ὡς πυκνὸς ἀτμός· οἱ ὀφθαλμοὶ των δακρῦζουν ὅσοι ἔχουν μουστάκια καὶ νεοὶ ἂν εἶνε φαίνονται γέροντες· διότι ἡ ἀναπνοὴ των κρυσταλλώνεται εἰς τὰ μουστάκια, καὶ τὰ κάμνει ἄσπρα.

Καὶ τὰ παιδιά ὅσον ψῦχος καὶ ἂν εἶνε πηγαίνουν εἰς τὸ σχολεῖον οἱ Γερμανοπαῖδες συνηθίζουν ἀπὸ μικροὶ εἰς τὸ κρῦο· ἂν ἴδουν εἰς κανένα κοίλον μέρος τῆς ὁδοῦ ἔκτασιν νεροῦ παγωμένην θεωροῦν καθήκον των νὰ γλιστρή-

Τὰ παιδιά παίζουν παιγνίδια τὰ ὁποῖα εἰς τὴν πατρίδα μας σπανίως ἢ καὶ ἐπ' ὀλίγον μόνον παρέχεται εὐκαιρία νὰ παιχθῶσι.

Ἔχουν ἐν εἶδος σκάμνιων, ἐκλέγουν ἐν μέρος ἀνηφορικόν, κάθηνται ἐπ' αὐτῶν, ἀφίνονται καὶ γλιστροῦν μετὰ μεγάλην ταχύτητα ἐπὶ τοῦ ὀλισθηροῦ ἐδάφους. Τί κραυγαὶ χαρῆς, τί ἐπιφωνήσεις ἀγαλλιάσεως! Ἐδῶ ἐν παιδίον ἐν ᾧ τρέχει ἔχει τὸ μαντηλίον του ἀνοικτὸν ὡς σημαίαν, ἐκεῖ ἐν ἄλλο μετὰ κόκκιναν μάγουλα ἐκβάλλει τὸν πῖλόν του καὶ χαιρετᾷ τοὺς διαβάτας, τοὺς ὁποῖους συναντᾷ κατὰ τὴν ὀρμητικὴν διάβασίν του.

Ἐν τῶν διασκεδαστικωτέρων παιγνιδίων—τὸ ὁποῖον ἐπίστε παιζοῦν καὶ οἱ μεγάλοι ἀκόμη—

είνε ή κατασκευή ανθρώπων ή ζώων εκ χιόνος. Ίδού, είς τήν όπισθεν είκόνα βλέπετε έν παιδίον τό όποιον κατασκευασεν όλόκληρον οίκογένειαν χιονανθρώπων. Οί συμμαθηταί του τό βοηθούν ή οίκογένεια άποτελείται άπό τόν κύριον, ό όποιος φορεί ύψηλόν πύλον, κίπως μικρόν διά τήν χονδράν κεφαλήν του, άπό τήν κίπως παχείαν κυρίαν και άπό τό παιδίον τό όποιον φαίνεται ως να έχώθη τό ήμισυ μέσα είς τήν γήν.

Παρέκει έν άλλο παιδίον, τό όποιον δέν φαίνεται είς τήν είκόνα, κατασκευάζει μίαν κουκουβάγιαν· έθεσε τρείς μεγάλας σφαίρας εκ χιόνος τήν μίαν επί της άλλης, και έπειτα μέ έν πλατύ σανιδάκι έτεχνούργησε τό καλλιτέχημά του. Τί φοβερά κουκουβάγια! τί άγρια πού κυττάζει· ή μικρά άδελφή του παιδίου τήν βλέ-

πει μετά τρόμου και δέν τολμά να πλησιάση. Η άλλη του άδελφή όμως δέν φοβείται τά εκ χιόνος ζώα· κατά τάς όδηγίας του άδελφού της κατασκευάζει ένα χοίρον· τέσσαρα ξύλα άποτελούν τούς πόδας· άλλα μετ' όλίγον θα καλυφθούν άπό χιόνά και θα φαίνονται ως χιόνινα πόδια· τό ίδιο και διά τό ρύγχος· δύο κάρβουνα θα παριστάνουν τούς όφθαλμούς· ή στρημμένη ούρά θα κατασκευασθή άπό έν κομματάκι σχοινί.

Αυτά είνε τά παιγνίδια του χειμώνος είς τάς βόρειους χώρας, όπου χιονίζει τήν ήμέραν, χιονίζει και τήν νύκτα και ίσως χιονίζει και αύτην άκόμη τήν στιγμήν όπου αναγινώσκετε τάς γραμμάς ταύτας, άγαπητοί μου άναγνώσαι.

ΣΟΦΙΑ ΔΗΜΟΥ

ΑΣΠΡΗ ΚΑΙ ΚΟΚΚΙΝΗ ΚΛΩΣΤΗ

Άσπρη και κόκκινη κλωστή
 'ς τό χέρι για βραχιόλι,
 άσπρη και κόκκινη κλωστή
 'ς τό χέρι δένουν όλοι.

Άσπρη και κόκκινη κλωστή,
 όήμερα Μάρτης 'μπαινει,
 άσπρη και κόκκινη κλωστή
 'ς τά χέρια μας δεμένη.

Ψιλά πετούν οι γερανοί,
 καλό 'ς τά χελιδόνια,
 ψιλά πετούν οι γερανοί
 κάτω λαλούν τάνδόνια.

Γελά, γελά ό ούρονός,
 άνθούν, άνθούν οι κάμποι
 γελά, γελά ό ούρανός,
 ό ήλιος λάμπει, λάμπει.

Τό κύμα 'ς τήν άκρογιαλιά
 ή θάλασσα κυλάει,
 τό κύμα 'ς τήν άκρογιαλιά
 τήν άμμουδιά φιλάει.

'Σ τά χορταράκια τά χλωρά
 τάρνάκια τά καίμενα,
 'ς τά χορταράκια τά χλωρά
 μέ τάνθια κεντημένα

Βόσκουν τάρνάκια και πηδούν,
 μ π ε μ π ε, μ π ε μ π ε φωνάζουν,
 βόσκουν τάρνάκια και πηδούν
 και τήν ούρά τινάζουν.

Γιά 'δες, για 'δες τή 'μυγδαλιά
 μέ τάνθια φορτωμένη,
 για 'δες, για 'δες τή 'μυγδαλιά
 νυφιάτικα 'ντυμένη.

Άσπρη και κόκκινη κλωστή
 όήμερα Μάρτης 'μπαινει,
 άσπρη και κόκκινη κλωστή
 'ς τά χέρια μας δεμένη.

'Σ τά χορταράκια τά χλωρά
 θα παίξωμε, παιδάκια,
 'ς τά χορταράκια τά χλωρά
 θα 'πούμε τραγουδάκια.

Και παπαρούνες κόκκινες,
 δροσάτα λουλουδάκια,
 και παπαρούνες κόκκινες,
 θα κόψωμε, παιδάκια.

Καλό 'ς τό Μάρτη τόν καλό,
 καλό 'ς τά χελιδόνια,
 καλό 'ς τό Μάρτη τόν καλό,
 τάρνάκια και τάνδόνια.

Χρ. ΣΑΜΑΡΤΣΙΔΗΣ

Η ΑΔΕΛΦΟΥΛΑ ΜΟΥ

[Συνέχεια · ίδε σελ. 123]

Η Αιλή προς έμέ.

20 Δεκεμβρίου

«Καλά λοιπόν, τό αποφάσισες να μην έλθης τώρα τες ιορτές. Για να μην υποφέρης τήν ένόχλησι του ταξειδιού και διά να ίδης τ' άθηναϊκά Χριστούγεννα, δέν έρχεσαι να μας ίδης πού σ' επεθυμήσαμε τόσο. Καλά, καλέ!...

Έχασες πού δέν είδες τήν προχθεσινή λιτανεία, του Αγίου Διονυσίου. Ημέρα λαμπρή, κόσμος ένα σωρό. Η μουσική έπαιζε ένα καινούργιο μάς του κ. Ρίτση, πού ήταν μαγεία. Τό μεσημέρι είχαμε τραπέζι λαμπρό. Συ μόνάχα έλειπες.

Όχι, τίποτα δέν ξανάκουσα να 'πῆ ή μητέρα μου 'ς τή θειά Κατερίνα για τες δουλειές του πατέρα.»

☉☉

28 Δεκεμβρίου

«Πού να σου τα λέγω! ό Χαρίλαος 'ς τή φυλακή! Καλά λέγαμε πώς δέν θα τελείωνε έμμορφα αυτό τό παιδί. Τα έθαλε με κάτι παλληκαράδες εκεί, δέν ξέρω για ποιάν άφορμή και ένας άπ' αύτους του έδωκ' ένα ξύλο πού τον εκαμε «να ντρέπεται να κυττάξη τά μουτρά' του 'ς τόν καθρέφτη» κατά τή φράσι του νουού μου. Ο Χαρίλαος για να εκδικηθή τόν έφύλαξε 'ς τήν πλατεία του Άμμου, άνήμερα του Χριστού, και του έδωσε μιά μαχαιριά. Τό έπιτσαν άμέσως.»

☉☉

3 Ιανουαρίου 1880.

«Φέτος μ' έγέμισαν μπωναμάδες. Ο ναυός μου μου έφερε άπ' τό Παρίσι ένα φουρνιμένο λαμπρό, μιά ένδυμασία όλόκληρη. Δέν είνε να την φορέσω ακόμα γιατί είνε φιλή μιά τήν άνοιξι πού θαρθής, θα κάνη κρότο. Τό φόρεμα είνε τριαντάφυλλι άνοιχτό, μ' ένα θώρακα άπό πλεκτό βυσσινί· τό ίδιο τό καπέλο, ή όμβρέλα, τά γάντια και τά γοβάκια.

Ο πατέρας μου χάρισε ένα κουτάκι για τό εργόχειρο άπό μπλέ βελούδο, με κλειδαριά και με τόνομά μου Α. Β. χαραγμένο άπάνω σε μιά πλάκα άσημένα. Έχει μέσα και μουσική, και

σαν τό χορδίσω παίζει δύο-τρια κομμάτια με πολύ γλυκειά και σιγανή φωνή· αλλά όχι 'ς τήν έντέλεια. Ο δικός σου ήταν ό καλλίτερος μπωναμάς. Τα έμμορφα βιβλία μ' άρέσουν καλλίτερα άπ' όλα τά πράγματα, και μάλιστα άμα έχουν μέσα και μουσική. Τί ώραιες ζωγραφίες και τί κομψό δέσιμο! Μπορεί άρα γε να μας γελά τέτοιο έξωτερικό και να μην είνε και τό μέσα παρόμοιο; Σπάνια, στοχάζουμαι.»

☉☉

5 Φεβρουαρίου.

«Τώρα βγαίνω περίπατο συχνά, πότε με τόν πατέρα πότε με τή μητέρα. Αφήσαμε πειά τους κήπους και πηγαίνουμε και μείς 'ς τά Ψηλώματα. Αυτό τόν περίπατο έσυνείθισα, βλέπεις, μαζί σου και οι καυμένοι δέν θέλουν να μου χαλάσουν χατήρι. Ωραία πού είνε! Ούτε κρύο, ούτε βροχές. Η μητέρα μου λέει πως άκούει άπό μακριά να μυρίζει άνοιξι· ό πατέρας τής λέγει: «Χαρά 'ς τή μύτη σου». Η μυγδαλιές κάτασπρες σαν χιονισμένες. Μα πότε θα έλθής τέλος πάντων;

Υ. Γ. Η θειά Κατερίνα σε φιλεί. Ήταν λίγο άνήμπορη αύτες τες ήμέρες, μα τώρα είνε καλλίτερα. Γερνάει ή καυμένη όσο πάει. Ο νουνός μου τή λέει ζαχαρομίλητη και τή σκαίει· γιατί είν' άπεναντίας πολύ βραχνή.—Και δέν σου τάλεγα; Ο Πανάγαθος βαργέστησε και γύρισε 'ς τό χωριό του.

☉☉

Εγώ, προς τή Αιλή.

15 Μαρτίου.

... Αλήθεια ό ούρανός έδω είνε πολύ πεύδ ώραιος άπό τόν δικό μας 'ς τή Ζάκυθο. Τήν ήμέρα γελά καμαρωτός, καθαρογάλανος, διάφανος· τή νύχτα με τό φεγγάρι μοιάζει με όνειρο, με παράδεισο. Τες άσέληνες νυχτιές άπλόνηται μαύρος, βαθύς, μυστηριώδης, και λάμπουν 'ς τήν έκτασι του τάστέρια μεγάλα, ζωηρά, 'ς έναν τρόπο άπερίγραπτο. Έδω να ίδης τόν Ωρίωνα! Είνε πραγματικώς ό ώραιότερος άστερισμός, με τά δύο άγαπημένα του

μάτια, πού κυττάζουν και γελούν μέσ' από διαμαντένια βροχή . . . »

✠

25 Μαρτίου.

« Άφ' οὗ δὲν ἦλθα τὰ Χριστούγεννα και τὲς Ἀποκριθὲς ἄφησε, Λιλὴ μου, νά λθῶ μιὰ και καλὴ τὸ Μάη. Τί νὰ φύγω τάχα τώρα και νὰ ξαναγορῶ γιὰ ἕνα μῆνα; Ἄ, οὔτε θέλω νὰ φῶ τὰ μαθήματά μου ἀκόμη ἀπὸ τὸ Πάσχα. »

✠

✠

Η ΔΟΥΛΕΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ

Ἦταν πρῶτ', ἕνα γλυκὸ πρῶτ' τοῦ Μαγιού, πού ξαναῖα ἀπὸ μακριὰ τὴ Ζάκυθο.

Ἐφυγ' ἀπ' τὴν πατρίδα μὲς πολλὲς φορές ἕως τώρα κ' ἐγύρισα πάλι. Ἄλλὰ τῆς πρώτης αὐτῆς ἐπιστροφῆς τὴ χαρὰ δὲν θὰ τη λησμονήσω ποτέ. . . . Μὲ τί πηλὸ φίλησα τὸν πατέρα μου, πού ἦλθε νὰ μ' ἀνταμώσῃ ἐπάνω 'στὸ βαρὶ μὲ τί ἀνυπομονησία ἤθελα νὰ βγῶ ἐξω και νὰ τρέξω 'ς τὸ σπίτι! Ἐ τὸ δρόμο πολλοὶ φίλοι μ' ἐσταματοῦσαν γιὰ νὰ με χαιρετίσουν. Τους ἔλεγα δύο-τρὲς λέξεις βιαστικὲς, και φευγὸ.

« Νὰ μὴν πάρομε ἀμάξι! » εἶπα 'ς τὸν πατέρα μου και ἀπ' τὴν ἀποβάθρα ὡς τὸ σπίτι δὲν ἦταν παρὰ δέκα βήματα.

« Ἐφθάσαμε, παιδί μου. »

Πραγματικῶς ὕστερ' ἀπὸ δύο λεπτά ἔμβαινα 'ς τὸ σπίτι και βρῖσκουμουν 'ς τὴν ἀγκαλιά τῆς μητέρας μου και τῆς ἀδελφοῦλας μου πού ἐτρέξαν νὰ με προῦπαντήσουν κάτω 'ς τὴν εἴσοδο.

Μέρα γλυκειά! πόσο δὲν ἐπρόσθετε ἀρὰ γιὰ 'ς τὴν εὐτυχία σου ἢ ἰδέα πῶς εἶχα κάμη ὅ,τι ἐπρεπε 'ς τὴν ξενιτιά, πού γύριζα μὲ φτερωμένα πόδια και ἀναπαυμένη συνείδησι!

« Ὅλα, ὅλα σχεδὸν τὰ βρήκα ὅπως τάφησα. Ἐτσι τοῦλάχιστον μού φάνηκαν 'ς τὴν ἀρχή. Ἡ ἀδελφοῦλα μου μονάχα εἶχε μεγαλώσῃ παλὺ. Δὲν ἐπερίμενα νὰ ἰδῶ τόσο ἀνάπτουξ 'ς ἕνα χρόνο. Ἡ Λιλὴ ἦταν τώρα δώδεκα χρονῶν μόλις, και κόντευε νὰ φθάσῃ 'ς τὸ ἀνάστημα ἐμένα, πού τὴν κουνούσα μωρὸ. Ἡ μητέρα μὲ εἶδε πού θαύμαζα και μου εἶπε: »

« Ἡ Λιλὴ μας ἐχεῖ πρόωρον ἀνάπτουξ. Τί

νομίζεις; Ὅλα τὰ κορίτσια τῆς ἡλικίας τῆς, ἔχουν τὸ σῶμά τῆς και τὸ κεφάλι τῆς; Νά, τὸ ξέρεις πῶς μὲ τὴν Ἀγγελικὴ τοῦ Σταμίλη εἶνε συνομήλικες; »

— Συνομήλικες!

— Μάλιστα! γεννήθηκαν τὴν ἴδια ἑβδομάδα. »

Ἀπόρησα. Συνομήλικες μὲ τὴν Ἀγγελικὴ τοῦ Σταμίλη! ἕνα κούτσουρο ἐκεῖ τόσο, πού τὴν ρωτοῦσες δύο και δύο πόσιν κάνουν και σου ἀποκρίνονται τέσσερα, μὲ θρίαμβο σάν νὰ ἔλυε τὸ δυσκολότερο πρόβλημα τοῦ κόσμου!

Μαζὶ μὲ τὰλλα μου δῶρα ἔφερα 'ς τὴ Λιλὴ και μιὰ κούκλα ἀπὸ τοῦ Μομφεράτου μὰ ὕστερ' ἀπ' ὅ,τι εἶδα δὲν εἶχα πειὰ τὸ θάρρος νὰ τῆς τὴν προσφέρω. Σάν νὰ τὴν ἔμελε πειὰ γιὰ εὐκολόσπαστα παιχνίδια τὴ Λιλὴ μας— ἔλεγα— και σάν νὰ μὴν ἐπροτίμουσε τώρα τὰ σοβαρὰ τῶν μεγάλων και ὠφέλιμα δῶρα! Πρώτος ἀνάπτυξ' αἶ, μιὰ εὐτυχία κ' αὐτὸ μέσα 'ς τὲς ἄλλες.

Εἶχα περιμεινῆ ἀρκετὴν ὥρα, ἄλλὰ δὲν ἄκουσα νὰ ἐρχεται ὁ κρότος τῶν κλειδιῶν τῆς θειά-Κατερίνας, πού ἄλλη φορὰ τριγύριζε ὅλο τὸ σπίτι μὲ πυρετό. Τί τρέχει; . . . Ἄ, ἡ καυμένη ἢ γρη῏ ἦταν λιγάκι ἄρρωστη. Ἐμβῆκα 'ς τὴν κάμαρά τῆς και τὴν βρήκα πλαγιασμένη. Ἄμα με εἶδε θέλησε νάντισηκωθῆ. Δὲν τὴν ἄφησα και ἐσυμφῆ νὰ με φιλήσῃ. Τὴν ἐκύτταξα τότε μὲ θλιμμένη ψυχὴ. Εἶχε πειὰ παραγεράσῃ. Μονάχα 'στὰ δακρυτμένα τῆς μάτια ἔδλεπες τὴν ὕστερη λάμψι τῆς ζωῆς.

« Αἶ, κουράγιο, θειά-Κατερίνα, » τῆς εἶπα: « Τί ἔχεις; »

— Γεράματα, παιδί μου, γεράματα. Ἐβδομῆντα δύο χρονῶν . . . ἔζησα ἀρκετὰ τώρα. . . φτάνει πειὰ.

— Μπα! τ' εἶν' αὐτὰ πού λές, θειά-Κατερίνα; Ὅτ' ἔζησες χρόνια ἀκόμα.

— Ναι, παιδί μου, ναι. . . »

Ἐπὶ τέλους μούκαναν τὴ χαρὴ νὰ μ' ἀφήσουν και μονάχο 'ς τὴν κάμαρά μου, γιὰ νὰ μετρήσω ἡσυχος τὴν σημερινὴ εὐτυχία μου. . . . Εἶδ' ἀπ' τὸ παράθυρό μου ὕστερ' ἀπὸ τὸσον καιρὸ τὸ ὠραῖο θέαμα, πού και 'ς τὰ ξένα ἢ φαντασία μου τῶφερνε πάντα μπροστὰ 'ς τὰ μάτια μου. Ἐγύρισα τέλον πάντων! Τὸ σπίτι τοῦ καθενὸς τὸ κάνει παράδεισο ἢ ἀγάπη και

'ς αὐτὸ τὸν παράδεισο εἶχα τὴν εὐτυχία νὰ ζῆσω τώρα τρεῖς-τέσσερους μῆνες — και τί ζωὴ — πρὶν φύγω πάλι τὸ φθινόπωρο γιὰ τὴ ψυχρὴ περιτοίησι γιὰ τὴν ἐνοχλητικὴ τάξι και τὴν ψεύτικη φροντίδα τοῦ σπιτιοῦ τοῦ κ. Πρισσαλ. Τί τὰ θέλετε! ξένος πόνος ξέγδαρμα, λείει ἢ παροιμία. Ἐπρεπε νὰ μὴν εἶνε ἔτσι ἢ Ἀθήνα, νὰ μὴν ἔχω μέσα μου ἕνα ζῆλο γιὰ σπουδὴ, νὰ μὴν ἐλπίζω 'ς τὴ γλυκειά ἐπιστροφή — γιὰ νὰ ἰδοῦμε πόσον καιρὸ θὰ μπορούσα νὰ ζῆσω μακριὰ ἀπ' τὸ σπίτι μου!

Αὐτὰ ἐσκεπτόμουν, σάν ἦλθε 'ς τ' αὐτιά μου ἀπ' τὴν πλαγινὴ κάμαρα μιὰ μουσικὴ αἰφνίδια, γοργή, πού γέμισε τὸ σπίτι ἀπ' τῆς πεταχτές τῆς νότες. Κἀποιος ἐπαίξε πιάνο, μὲ χέρι γυμνασμένο, ἀριστοτεχνικό.

« Ὁ κ. Ρίτσος θὰ κἀν μάθημα τῆς ἀδελφῆς μου » εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου και βγῆκα νὰ πάγω νὰ τον χαιρετίσω.

Πρὶν νὰ ἐμβῶ εἶδ' ἀπ' τὸ ἀνοιγμα τῆς θύρας και . . . ἐσταμάτησα ἐκστατικῶς. Κανεὶς Ρίτσος δὲν ἦταν ἐκεῖ-μέσα. Μονάχη ἢ ἀδελφοῦλα μου ἐκάθονταν μπροστὰ 'ς τὸ πιάνο και ἐπαίξε. Τόση τέχνη και ἐπιδεξιότητα δὲν τὴν ἐπερίμενα ἀπ' τὰ χέρια τῆς. Τὰ δακτυλάκια τῆς εἶχαν, ἔλεγε, φτερά πού πετοῦσαν και ἀγγίζαν τόσο ἔλεφρα και γρήγορα τὰ πληκτρα. Καὶ τί κομμάτι δύσκολο! Ἦταν ἐκεῖνο τὸ ἀμίμητο, τὸ μαγευτικὸ βάλς τοῦ Φάουστ, γραμμένο γιὰ πιάνο ἀπὸ τὸ μεγάλο Λίστ. Τί ἀκριβὴς ὁ χρόνος, τί γλυκεῖες ἢ νότες, τί θαυμαστὴ ἀληθινὴ ἐκτέλεσι! Ἐμεῖνα ἐκεῖ σιωπηλός, γεμάτος συγκίνησι, μὲ μιὰ ἐξακολουθητικὴ ἀνατριχίλα, ὡς πού τελείωσε.

« Μπράβο, Λιλὴ! » εἶπα τότε μόνο προχωρώντας: « Ἐκανες μεγάλη πρόοδο. Μοῦ τῶγραφαν και δὲν τὸ πιστεύα. Ἐσὺ κόντευεις νὰ περάσῃς και τὸν κ. Ρίτσος. »

— Ὅχι δὲ πάλι, καίμενε, ἕνα δάσκαλο ἐκεῖ! Μὰ παίζω και ἐγὼ κάτι τί. Ἐχω και ἐπιμέλεια και . . . πῶς νὰ σου πῶ . . . ἔτσι μιὰν εὐκολία νὰ μαθαῖνω τὰ κομμάτια. Βλέπω ἀπὸ ἄλλες τὸ ἴδιο κομμάτι πού παίζω ἐγὼ σὲ μιὰ μέρα, ἐκεῖνες κάνουν δέκα νὰ το μάθουν. Και δὲν ἄκουσες τίποτα. Νὰ ἰδῆς πού παίζω πειὸ δύσκολα κομμάτια.

— Ἄ, βλέπεις τώρα ὅτι δὲν εἶνε μονάχα ἢ ἐπιμέλεια και ἢ γύμνασι, καθὼς μού ἔγραφες,

ἄλλὰ ὅτι ἔχεις και κλίσι; Ἐχει δίκη νὰ λέγῃ ὁ δάσκαλός σου πῶς ἔχεις μέλλον καλλιτεχνικό. Ὅποιος ἔχει κλίσι προοδεῖ. Πρόσεξε ὅμως νὰ μὴν το πάρῃς ἀπάνω σου.

— Οὐ, καλὰ! Γιὰ στάσου τώρα νὰ σου παίζω και τίποτ' ἄλλο.

— Ἀλήθεια, γιὰτὶ ἀνέβασες τὸ πιάνο ἐδῶ πάνω; Ἐ τὴ σάλα ἦταν πειὸ καλὰ δὲν ἦταν πειὸ καλὰ;

— Μὲ τὸ στανιὸ ἢ μητέρα δὲν ἤθελε καθόλου, μὰ τὴν παρακάλεσα και τὴν κατάφερα. Πῶς νὰ σου πῶ . . . 'ς τὴ σάλα δὲν μούρχεται καλὰ, βολικά, νὰ μελετῶ. Ἄν θέλουν νὰ παίζω 'ς τοὺς ξένους ἄς πάρουν κ' ἕνα ἄλλο πιάνο γιὰ τὴ σάλα. Μεγάλῃ δουλειὰ; Τὸ εἶπα 'ς τὴ μητέρα, μὰ δὲν ξέρω γιὰτὶ δὲ θέλησε νὰ τὸ πῆ ἀκόμα τοῦ παπακῆ »

Εἶπε και ἔρριψε πάλι τὰ δάκτυλα 'στὰ ἐλεφάντινα κόκκαλα και χύθηκε γύρω ἢ γλυκεῖα ἀρμονία. . . . Μοῦ ἐπαίξε γιὰ πολλὴν ὥρα και τὴν ἀκουγα καθισμένος κοντὰ τῆς. Τὴν ἔβλεπα μὲ βουθὴ προσοχὴ. . . . Σιγά-σιγά ἀρχισαν ἢ σκέψες νὰ γεννιούνται μέσα 'ς τὸ κεφάλι μου, νὰ πληθαίνουν, νὰ πετοῦν, νὰ διασταυρῶνται, πολλὲς και γρήγορες σάν τῆς νότες τοῦ πιάνου. . . . Μήπως ἢ ψυχὴ μου φτερωμένη ἀπὸ τὴ μελωδία, ἔλαβε ἐξαφνα τὴ δύναμι νὰ ἰδῆ και νὰ αἰσθανθῆ τὸ μέλλον;

Ἐξαφνα μ' ἐπιασε μιὰ μελαγχολία, καθὼς ἔβλεπα ἔτσι τὴν ἀδελφοῦλα μου νὰ παίζῃ, μιὰ μελαγχολία γλυκεῖα, και ἀνάιτια, ἀπὸ κείνες πού ἐμπνέει συχνὰ ἢ μουσικὴ, χωρὶς νὰ ξέρῃ κανεὶς ἄν εἶνε χαρὰ ἢ λύπη. . . . Μὴν ἦταν προαίσθησι; . . . Χωρὶς νὰ θέλω, πέρασαν ἀπ' τὸ νοῦ μου γοργὰ ἢ θλιβερὲς ἐκεῖνες φράσεις, ἢ λησμονημένες 'ς τὰ γράμματα τῆς Λιλῆς γιὰ τῆς δουλειῆς τοῦ πατέρα, και τότε μοῦ ἔκανε κακὴ ἐντύπωσι, γιὰτὶ τάχα νὰ μὴν πέρνουν κ' ἕνα δεύτερο πιάνο, ἀφοῦ τὸ πιάνο τῆς σάλας τὸ ἀνέβασε ἢ ἀδελφοῦλα μου 'στὴν κάμαρά τῆς νὰ μελετᾷ. . . . Ἄ, ἢ δουλειῆς τοῦ πατέρα! . . . Και θυμήθηκα χωρὶς νὰ ξέρω γιὰτὶ, τὴ σκέψι πού ἔγραφα, ἔτσι χωρὶς ἀφορμὴ σχεδὸν, ἀπ' τὴν Ἀθήνα 'ς τὴν ἀδελφοῦλα μου: Καμμιά ἐργασία 'ς τὸν κόσμὸ δὲν φέρει ντροπὴ. Καθένας ἐργάζεται γιὰ νὰ ζῆσῃ μὲ τὴν κλίσι του και μὲ τὸ μυαλό του. . . .

Ἐτσι λοιπὸν ἢ δουλειῆς τοῦ πατέρα και ἢ

ἀρρώστια τῆς θειά-Κατερίνας πού ὀλοένα χειροτέρευε, ἦταν τὰ δυό σύννεφα πού ἰσκίαζαν κάπου-κάπου τὸν ἥλιο αὐτοῦ τοῦ καλοκαιριοῦ. Μ' ἔτρωγαν συχνὰ ὑποψίες κακῆς, καὶ χωρὶς νὰ θέλω νὰ φανερώσω τίποτα σὲ κανένα, ἐπροσπαθοῦσα νὰ ρωτήσω μὲ τρόπο, νὰ μάθω, ν' ἀνακαλύψω πῶς πᾶνε ἡ δουλειὲς τοῦ πατέρα. Πραγματικῶς κακὰ; Ἦμουν ὀλωσιόλου ξένος ἔς τὲς ἐμπορικῆς ἐργασίαις καὶ δὲν μποροῦσα νὰ καταλάβω οὔτε γρύ. Μιὰ ἡμέρα ρώτησα τὸν κ. Κοσμάτο μ' ἐμμορφὴ πρόφασι. Μοῦ ἀποκρίθηκε μὲ πολὺ καθησυχαστικὰ λόγια καὶ ἔς τὸ τέλος μοῦ εἶπε:

« Μὴν ἐξετάζης ἀκόμα τέτοια πράγματα. Ἡ δουλειὰ σου εἶνε νὰ μαθαίνης γράμματα μονάχα. Ἀκοῦς; »

Ἐκείνο τὸ ἀκοῦς μοῦ φάνηκε τόσο αὐστηρό, ὥστε μοῦ ἔσκησε τὸ θάρρος νὰ ἐξετάσω πάλι γιὰ πολὺν καιρὸ. Μὰ ἡ προαίτησί μου δὲν ἠσύχαζε. Ἐν τῷ ἀναμεταξύ περίμενα ἀνυπόμονος νὰ γυρίσῃ ἀπ' τὸν Πειραιᾶ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἐσκεπτόμουν τὸ θάνατο τῆς θειά-Κατερίνας, πού ἀργὰ ἢ γρήγορα θάρχοτον νὰ μας πιράνῃ ὄλους. . . Τὲς ἀνησυχίαις καὶ τὲς λύπαις μου ὄλες τὲς ἀόριστες, μὴ ἔχοντας κανένα φίλο ἔς τὴ Ζάκυθο οὔτε θέλοντας νὰ ταραξῶ τὴ γαλήνη τῆς ἀδελφούλας μου, ζεθύμαινα μὲ τὸ νὰ γράφω ἔς τὸ Στέφανο Ζαφειρόπουλο, ἔς τὴν Ἀθήνα. Μὲ τὸν ἀγαπητὸν αὐτὸ νέο εἶχαμε ταχτικὴ ἀλληλογραφία. Ἦταν πολὺ καλὸς φίλος καὶ εἴξευρε ὠραίους τρόπους παρηγοριάς. Χάρηκα πολὺ σὰν μοῦ γράφει πῶς πῆρε ἔς τὰς ἐξετάσεις ἄριστα καὶ ἐκαθάρισε ἔτσι ἔς τὴν συνείδησί του τὸ φοβερὸ ἐκεῖνο ψέμμα.

Κατὰ τὰ μέσα τοῦ Ἰουλίου μᾶς ἦλθε τέλος πάντων ὁ Νίκος. Ἄλλες χαρῆς. Βγῆκε δεύτερος ἀπ' τὴ Σχολή — γιὰ ἦταν ἄλλος πρῶτος, ἔλεγε ἡ Αἰλή — περήφανος καὶ ἐμμορφος ἀνθυπολοχαγός, μὲ κομψὸ σῶμα καὶ κατακαίνουρη στολή. Ἡ μητέρα μου δὲν τον χόρταινε. Κ' ἐγὼ τώρα τὸν καμάρωνα περὶ πολὺ ὄχι τόσο γιὰ τὸ ἔγινε ἀξιωματικός, παρά γιὰ τὸ ἄρχιζε νὰ μοῦ μιλάει καὶ νὰ μου γελάει περισσότερο. Μεγάλωσα, φαίνεται, ἰδιορθώθηκα καὶ ἄρχισε, φαίνεται, νὰ με καταδέχεται. Ἐφθάσε νὰ μου παραδίδῃ δυὸ ὥρες τὴν ἡμέρα μαθηματικά — ἡ ἐπιστήμη ἢ δική μας τὰ ἔχει πολὺ χρεῖα, καὶ ἤθελα νὰ ξεπεράσω αὐτὸ τὸ καλο-

καίρι τοῦλάχιστο τὰ στοιχειώδη — καὶ νὰ με βοηθῇ ἔς τὴν κατάταξι μιᾶς ὀρυκτολογικῆς συλλογῆς, πού ἀρχισα ἔς τὴν Ἀθήνα καὶ τελείωσα ἔς τὴν Ζάκυθο. Ἡ ἐπιστημονικὴ συλλογὴ, ὅσο μικρὰ καὶ ἂν εἶνε τὰ μέσα τοῦ συλλέκτη, εἶνε πολὺ διδακτικὴ διασκέδασι καὶ τὴ συνιστῶ μὲ τὴν καρδιά μου σὲ ὄλους πού σπουδάζουν. Ἐμένα ἦταν καὶ εἶνε ἡ μανία μου. Ἐχω κάμῃ μιὰ ἐντομολογικὴ συλλογὴ, πού τὴν θαύμασε ὅποιος τὴν εἶδε.

Ἐν τῷ Νίκο εἰδηγήθηκα τὲς δουλειῆς τοῦ πατέρα. Φαίνεται πῶς ἐκεῖνος ἤξερε περισσότερ' ἀπὸ μένα, γιὰ τὸ δὲν του ἔκαμαν μεγάλη ἐντύπωσι ἢ ὑποψίαις μου. Μοῦ εἶπε ξηρὰ-ξηρὰ πῶς θὰ ἐξετάσῃ καὶ θὰ μοῦ πῇ. Μὰ πέρασε πολὺς καιρὸς χωρὶς νὰ μοῦ ἀναφέρῃ τίποτα. Ἐχασα τὴν ὑπομονὴ καὶ τὸν ξαναρώτησα. Μοῦ ἀποκρίθηκε σχεδὸν τὲς ἴδιαις λέξεσι τοῦ κ. Κοσμάτου — τὸ ἀκοῦς μονάχα ἔλειπε — σὰν νὰ ἦταν συνειρημένοι. Καὶ ποῖος τὸ ξέρει ἂν δὲν εἶχαν κάνην πραγματικῶς συνωμοσίαν ἐναντίον μου, ἀξιέπαινη συνωμοσία, γιὰ νὰ μὴ ταραξοῦν ἀνώφελα τὴν παιδική μου χαρὰ.

Ἡ ὑποψίαις μου ὄμως ἐδυνάμωναν ἐντοσούτω ἀπὸ πολλὰ ἄσχημα σημεῖα, πού ἀρχισα νὰ παρατηρῶ τώρα. Ἦταν μερικῆς ὥρες π. χ. πού ὁ πατέρας μου ἐγίνονταν πολὺ, παράπολυ γιὰ τὸ χαρακτήρα του, μελαγχολικός. Ἐσκυβε κάτω τὸ κεφάλι του καὶ δὲν ἔβλεπα παρά τὸ μέτωπό του γυαλιστερό, μεγάλο, αὐλακωμένο ἀπὸ τὴ σκέψι, καὶ τὲς ἄκρας τῶν ἄσπρων γενειῶν, πού τριγύριζαν τὸ πρόσωπό του. . . Ὡ, σὺ μαύρη, φορικτὴ εἰκόνα τῆς δυστυχίας! πῶς μοῦ ραγίζεις τὴν καρδιά, ὅσες φορές περᾶς καὶ τώρα ἀπ' τῆς ψυχῆς μου τὰ μέτρια! . . . Πρὶν ὁ πατέρας εἶχε τρεῖς γραμματικούς φέτος ἐμεινέ μὲ δύο· μὴν ἀπέραντη ἀποθήκη κοντὰ ἔς τὸ γραφεῖο του, γεμάτη βαρέλια καὶ σακκιά, φέτος τὴν ἐξενόικισε. Ἐμαθα ὅτι κάποιος τοῦ ἐπρότεινε νὰγοράσομε ἕνα δεύτερο ἀλογάκι, πού τῷδιναν φτηνὰ, γιὰ τὸ ἀμαξάκι μας, καὶ ἄλλος εἶπε ὄχι. . . Ἐπειτα ἡ μητέρα μου δὲν εἶδα νὰ κἀνῃ νέο φόρεμα τώρα τὸ καλοκαίρι — ἂν καὶ αὐτὸ μπορεῖ νὰ ἦταν ἀπλὴ σύμπτωσι, γιὰ τὴν εἶχε πολλὰ φορέματα καλοκαιρινὰ.

Ἄν ἡ μιὰ μου ὑποψία τρέφονταν μ' αὐτὰ τὰ ὀλίγα ψιχουλά, καὶ ἀργούσε νὰ μας πλάκωσῃ ἢ φτώχεια, πού τὴν ἔβλεπα σὰν μῦθο

ὄνειρο, ὅμως ὁ ἄλλος μου φόβος δὲν ἄργησε νὰ ληθῆψῃ. Ἄχ, τί κακὸς οἰωνός! Ἡ θειά-Κατερίνα πῆθαινε . . . ψυχομαχοῦσε.

Ἦμαστέ ὄλα τὰ παιδιὰ, ἔς τὴν ἐξοχὴ σὰν μᾶς μῆνυσε ἡ μητέρα μου νὰ γυρίσομε ἔς τὴ χώρα νὰ μας φιλήσῃ ἢ ἐτοιμοθάνατοι. Εἶδες τὸ Νίκο ἀμέσως νὰ γίνῃ ἀπ' τὸ κακὸ του κίτρινος σὰν τὸ γιὰ κά μινῆς πάλῃ τὸ σκολῆς τοῦ σχολείου, πού φορούσε ἔτιν ἐξοχὴ. Ἡ Αἰλή ἀρχισε κλάματα δυνατὰ, ἀπελπισμένα. Γιὰ νὰ τὴν παρηγορήσω ἐβάσαξα μὲ πολὺν κόπο τὰ δικά μου.

Τὴ θυμοῦμαι τὴ δυστυχισμένη ἐκείνη ἐπιστροφή εἰς τὸ μικρὸ ἀμαξάκι, μὲ τοὺς μεγάλους κίτρινους τροχοῦς, πού εἶδε τὸσες φαιδρῆς ἐπιστροφῆς. Ἀπόψε καθόμαστέ μετὰ μαζωμένοι, σκυμμένοι, σὰν πληγωμένοι ἀπ' τὴν δυστυχίαν, βουβοὶ καὶ σκεπτικοὶ τὴν περισσότερη ὥρα. Ἄλλη φορὰ ὁ ἀμαξηλάτης ἐκάθονταν ἀπὸ πίσω καὶ ὀδηγοῦσε τῶλογο ὁ Νίκος· σήμερα δὲν εἶχε ὄρεξι καὶ τὸν ἐκάθισε ἐμπρός. Κοντὰ του ἔβαλε τὴν Αἰλή· ἐγὼ ἀντίκρου τους καὶ πηγαίναμε. Ἦταν ἡ ὥρα πού βράδυναζε. Ἀνάμεσα ἔς τὸ σκοτάδι τῶν πυκνῶν δένδρων φαίνονταν ὁ οὐρανός τῆς δύσης κατακόκκινος, σὰν ματωμένος. Ἀπάνω ἔς αὐτὴ τὴν κοκκινάδα ἔλαμπε μὲ ἀσθενικὴ ἀλόμη λάμψι ὁ Ἀποσπερίτης. Δὲν εἰσειοῦνταν φύλλο ἢ φύσι ἦταν σὰν νεκρὴ ἢ ἀτμοσφαῖρα βρειδιά καὶ σκονισμένη ἢ ζέστη πνιγρὰ. Ἐν τῷ ὁρόμῳ ἀπαντούσαμε τὸ περισσότερο κάρρα, πού γύριζαν ἀργὰ ἔς τὰ κτήματα, ἀπ' οὗ ὄλη τὴν ἡμέρα κουβαλοῦσαν σταφίδα. Δὲν ἄκουγες ἕνα τραγοῦδι. Ὁ ἀμαξηλάτης μας ἔκαμε κάπου νὰ σφυρίζῃ ἕνα σκοπὸ καὶ ὁ ἀδελφός μου τοῦπε εὐθύς σουτ! Σιωπὴ ἄκρα. . . Σὰν περνοῦσαμε ἀπὸ ἔρημο ὁρόμο αἰσθανόμενον ἕνα κρύο φόβο. . . Σὲ λίγο βγῆκε καὶ τὸ φεγγάρι — ἕνα φεγγάρι μεγάλο καὶ κόκκινο σὰν τὴ φωτιά, — ἀληθινὰ κόλασι τοῦ Κάιν πού μας ἔλεγον σὰν ἤμασε μικροί, — μεγάλωνε τὴ φρίκη καὶ τὴ μελαγχολία τῆς βραδυᾶς.

Τέλος πάντων ἐφθάσαμε. Ἡ μητέρα μᾶς δέχτηκε περίλυπη καὶ μᾶς εἶπε νὰ μποῦμε ἔς τὴν κάμαρα τῆς ἀρρωστῆς.

« Ἐλάτε γρήγορα, παιδιὰ μου. »

Ἦταν καιρός. Ἡ θειά-Κατερίνα μόλις ἐπρόφθασε νὰ μᾶς ἰδῇ γιὰ ὑστέρη φορὰ καὶ νὰ μᾶς φιλήσῃ. Ἦταν θλιβερὴ ἢ σκηνὴ μέσα ἔς τὸ μισοφωτιστὸ κοιτῶνα. Ἀπ' τὴ μιὰ μεριά τοῦ κρεββατιοῦ ἐκάθονταν ὁ παπᾶς μας, ὁ γέρον Πολύκαρπος· ἀπ' τὴν ἄλλη ὁ πατέρας μου, βουβός πάλι μὲ σκυμμένο κεφάλι. . . Αἱ, φτίνει πειὰ, καίμην θειά-Κατερίνα! . . . Ἐκείνη τὴν ἴδια βραδυὰ, σὰν νὰ περίμενες ἐμᾶς, κοιμήθηκε ἡσυχὰ τὸν αἰώνιον ὕπνο.

Πρῶτη φορὰ πού εἶδα τὸν πατέρα μου νὰ κλάψῃ. . . καὶ νὰ κλάψῃ τόσο πολὺ, ἔτσι ἀπαρηγόρητα. Ἡ γρηὰ πού πῆθαινε κρατοῦσε ὄλες τὲς ἐνθύμησις τῆς ζωῆς. Ἐχανε τὸν πιστό του ἄνθρωπο, ἔχανε τὸ στυλο τοῦ σπιτιοῦ του — ὅπως τὴν ἐθεωροῦσε ἀπὸ χρόνια τώρα — μιὰ γυναίκα ἄξια, πού τῆς ἔχρωστοῦσε τὰ πάντα, τὴ ζωὴ του, τὴ παρουσία του, τὴν εὐτυχίαν του. Ἐπειτα ποῖος ξέρει τί κακὰ ἐπρομάντευε ὁ δυστυχισμένος μου πατέρας! Ἡ θειά-Κατερίνα εἶχε ἀπάνω τοῦ μιὰ δύναμι σὰν μαγεία. Ἄν τώρα, πού δὲν πῆγαίναν πάλι τόσο καλὰ ἢ δουλειῆς του, ἔχανε τὴν παρουσία του, ποῖος θὰ τοῦδινε τὸ θάρρος μὲ τὴν ἐνθύμησι τῶν παλῶν, νὰ τὴν ἀποκτήσῃ ἐξ ἀρχῆς; Ἄν ἐπέφτε πάλι, ποῖος θὰ τον βοηθοῦσε νὰ σηκωθῇ; Ποῖος θὰ ἐδιαδῆχονταν ἐκείνη τὴ γυναίκα; . . . Ἄ, ναί, κακὸς οἰωνός σήμερα ὁ θάνατός τῆς γι' αὐτὸ βέβαια ὁ πατέρας ἐκλαιγε ἔτσι ἀπαρηγόρητα καὶ γι' αὐτὸ ἕνα θράδυ, — λίγες μέρες ἀφοῦ θάψαμε τὴν θειά-Κατερίνα ἔς τὸν οἰκογενειακὸ μας τάφο, — μ' ἐπῆρε κατὰ μέρος καὶ μοῦ εἶπε:

« Νὰ μελετᾶς, Κωστάκη μου, νὰ μελετᾶς, παιδί μου, καὶ σὺ. Ὁ Νίκος, βλέπεις, ἐτελείωσε. Σὲ κάθε περιστάσι — ξέρω, κ' ἐγὼ πῶς ἐρχονται τὰ πράγματα; — ἐκεῖνος ἔχει τὸ μέλλον του ἐξασφαλισμένο. Τὸ ἴδιο, παιδί μου, νὰ κἀνης καὶ σὺ. »

Καὶ εἶχα χρεῖα νὰ μοῦ τὸ πῇ κανεῖς;

[Ἐπεται συνέχεια]

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

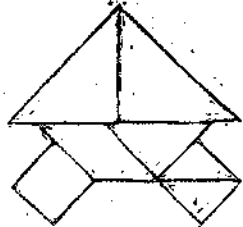

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΥΣΕΙΣ

των πνευμ. ασκήσεων των εν τῷ φυλλαδίῳ τῆς 30 Ἰουνίου.

- 256. Περίανδρος (Περὶ, Ἄνδρος). — 257. Ἀνεμώνη — μόνη. — 258. Βελόνη, φελόνι — 259. Σιωπή. — 260. Γ Α Α Α — 261. Ρ Ω — ΜΥ — Α Ο Σ Δ Ι Ω Ν Δ Ω Β Η Α Ν Η Ρ — 262.

263. Ἀπὸ τῆς λέξεως πέντε ἀφαερῶ τρία γράμματα (πτε) καὶ μένει ὑπόλοιπον ἢ λέξις ἕν. — 264 - 265. Α') Ἄρμα, ἄρα. Ἡρα, χῆρα, χώρα, δώρα, δῶμα, δῆμα, δέρμα, ἔρμα. — Β') Λάκος, λάκκος, λάρος, χάρος, χούρος. — 266 - 267. Τῇ προσθήκῃ τοῦ γράμματος κ σχηματίζονται αἱ λέξεις: κάπρος, κρῖνος, Κύρος, κυρτός, καρπτός. — 271. Ἐπιμελοῦ, κοπίλας ἐνόσω εἶσαι νέος διὰ τὸ μὴ μετανοῆς τὸ ὑστερον ματαίως. — 272. Ὁ πρῶτος ἔλαβε δρ. 1264, ὁ δεύτερος 632 καὶ ὁ τρίτος 316. — 275. Ἡ νῆσος Ἀγγίνα (ἔγινα). — 274. ΜΙΝΩΣ (1, ΜΥΣ. 2, ΙΩ, 3, ΝΥΝ. 4, Ωρεοί. 5, ΣιάΜ). — 275. Ἡ προσφιλέα «Διάπλασις» εἶνε πηγὴ δροσερὰ καὶ διαυγής, καθαρίζουσα καὶ δροσίζουσα τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῶν φιλομαθῶν αὐτῆς ἀναγνωστῶν.

τῆς 18 Ἰουλίου.

- 1. Ὀλιγα. — 2. Τρίπολις, πῶλις. — 3. Παχύς, ταχύς. — 4. Ἄλας. — 5. ΔΑΜΙΑ — 6. Α — 7. Λα Δαμία, ΑΡΗΣ Θ α μια μαρῶς, ΜΗΝ Α Θ Η Ν Α | μη ρος ρωσίς, Ι Σ Ν ος συς σεισμός, Α Δ ας Μόσχα, Ι τα χα χῆος, δ-οσ τῆ, τῶς, δος, δεμή, μῆ, ἀλλά. — 8. ΣΑΤΡΑΠΗΣ, ἀσπῆρ, τάρας, ράπτης, πατήρ, Ἡρα. — 9. Α') Ἦς. — Β') Ὀνος. — Γ') Δῆ. — Δ') Μύς. — 10. Ἐργάζου ἐνόσω ἔχεις δυνάμεις Ὅσταν γράσῃς ἕ, τί θά κάμῃς; — 11. Ἦς πρὸς Ἀθηναίαν ἦρσε. — 12. ΑΙΑΣ (1, Ἄσια, 2, Ἰωνία, 3, Αἰνείας, 4, Σαλαμίς). — 13. Ὁ ἀναλαμβάνων τὴν ἐκτέλεσιν πραγμάτων ἀνωτέρων τῶν δυνάμεων τοῦ καταντῶ τάχιστα γέλοος.

τῆς 31 Ἰουλίου.

- 14. Λέξις, ἔξις. — 15. Πύλη, ὄλη. — 16 Ἡρα, ἀήρ. — 17. Τὸ σκότος. — 18. ΠΑΛΕΓΩΝ — 19. ΝΗΜΑ — 20. Ε Σ Σ ΗΡΑ Ι ΟΝ ΗΠΑΡ Υ Ι Ο ΔΑΘΑ ΜΑΧΗ Τ Κ Ι ΕΙΘΕ ΑΡΗΣ Γ Υ Θ Ε Ι Ο Ν Γ Ο Α Ν Α Ρ Ω Ν Η Ι Π Ν Π Α Η — 21. Ὑγίεια. — 22 - 26. Τῇ προσθήκῃ τοῦ π σχηματίζονται αἱ λέξεις: ῥάπτω, Παῦλος, Κύπρος, κόπρος, κάπρος. — 27. Ὁ ἐπαίτης. — 28. Τοῦ 60, οὐτείνος τὸ 1)5 εἶνε 12, τὸ 1)6 εἶνε 10 καὶ τὸ 1)10 εἶνε 6. ὦν τὸ ἄθροισμα 28 ἐλαττούμενον κατὰ 13 γίνεται 15. — 29. — ΠΥΡΡΟΣ (1, Πῆρος. 2, Ὑδρ. 3, Ρόδον. 4, Ρίον. 5, Ὀνος. 6, Σαῦρα). — 30. Μητρὸς τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων τιμιώτερόν ἐστιν ἡ πατρίς. — 31. Ἀεὶ τὰ κέρυσι βελτείο.

τῆς 18 Αὐγούστου.

- 32. Κεφαλήν, κεφαλή. — 33. Φίλος, φίλος — 34. Ἰ. ευκοκ. — 35. Ἰῶτα, ὶτα. — 36. ΝΙΚΙΑ Σ — 37. ΑΥ — ΚΙ — Α Ι Ν Ι Ο Ν ΚΙ — Δ Α — ΡΙΣ Κ Ι Ω Ν Α — ΡΙΣ — Τ Α Ι Ο Ν Δ Ν Σ — 39. Ροῦδ μα κύνων νῆ ὦν ὶς μῆ — 38. Ὁ σπόγγος. — 40. Χρῆνου φείδου. — 41 - 43. α') Παρίσιοι. β') Πηγεῖος. γ') Βροχὴ δ') Ἰσπανία ε') Ἄπαλλων. — 46 - 49. Τῇ προσθήκῃ τοῦ γράμματος α σχηματίζονται αἱ λέξεις α') Καλαμπάκα. β') Καρακάλλας. γ') Σαλαμάνδρα. δ') Κρασσαράς. — 50. ΑΙΣΧΥΛΟΣ (1, Ἄρης. 2, Ἰθάκη. 3, Σπερχεῖος. 4, Χειμών, 5, Ὑδρα. 6, Λεωνίδα. 7, Ὀνος. 8, Σκραυθός). — 51. Ἐργον οὐδὲν ὄνειδος, ἀργία δὲ τ' ὄνειδος.

τῆς 31 Αὐγούστου.

- 52. Πάρις, ρίς. — 53. Θῆρα, Ἡρα. — 54. Ἰρλανδία, Ἰσλανδία. — 55. Θάλασσα, ἄλας. — 56. Ἄραρος, φάρος. — 57. Λέμβος, ἔλεθος. — 58. Φάρος, ἀφρῆς. — 59. Ἄγκυρα. — 60. Νέφος. — 61. ΗΑΡΙΣ — 62. Φ — 63. Γ ΑΑΙΕ Π Α Σ ΡΩ ΡΙΣ Π Α Ι Α Ν ΔΡΑ Ι Σ Φ Α Ι Δ Ρ Ο Σ ΜΑΙΑ Σ Σ Α Ρ Α Ω ΜΑΡΩΝ Ν Ο Ω ΑΚΤΙΟΝ Σ — 64. Ὅλα μαζί κάνουνε 2800. — 65. Κλίμαξ, κλίμα, λῆμα, λάμα, γάμμα, γάτα. — 66. Ἰσποπόταμος (ὑποπόταμος). — 67. Τὸ βῆμα ἀπορῶ (ἀπὸ β).

«ΘΕΛΙΝΕ ΤΗΝ ΕΥΜΟΡΦΙΑΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΓΚΑΛΑΣ ΤΗΣ» (Σελ. 147)

Η ΓΥΦΤΟΠΟΥΛΑ

ΜΥΣΤΙΣΤΗΡΜΑ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΝ ΕΚ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΤΗΣ ΚΑ² COLOMB

[Συνέχεια ἴδε σελίδα 129]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΠΡΟΤΑΣΙΣ ΓΑΜΟΥ — ΟΠΟΥ Η ΓΥΦΤΟΠΟΥΛΑ ΠΑΡΑΒΑΗΠΙ ΤΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΤΗΣ — ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ. — ΠΑΛΙΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

Ἐφθάσεν ὁ Ἰωσήφ, καὶ μάλιστα ἐνωρίτερον τοῦ συνηθούς ἐκ τῆς οἰκίας του ἀνεχώρησε πρὶν ἐξυπνήσῃ ἡ μήτηρ του. Ἡ Μαριὰ ἦτο εἰς τὸν κῆπον καὶ τὸν εἶδε μακροθεν ἐρχόμενον, παρετήρησε δὲ ὅτι ἐφ' ὅσον ἐκπλασίαζεν ἐβράδυνε τὸ βῆμά του. Ἡ Μαριὰ δὲν ἀμφέβαλλε ποῖται σκέψεις ἀπησχόλουν τὸν νοῦν τοῦ Ἰωσήφ. Βεβαίως ὁ καλὸς νέος ἐσκέφθη ὅσα εἶπε τὴν προτεροαίαν πρὸς τὴν μητέρα του καὶ ἤροχετο μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ ζητήσῃ τὴν Μαριὰν εἰς γάμον ἦτο μάλιστα πεπεισμένος ὅτι ἡ Γυφτοπούλα θὰ κατώρθωνεν ἐπὶ τέλους νὰ προσελαβῇ τὴν ἀγάπην τῆς μωλωθροῦ, περὶ δὲ τῆς γνώμης τῶν συμπατριωτῶν του ὀλίγον τὸν ἐμέλε.

Ἄλλ' ὅμως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ ἠσθάνετο ψυχικὴν τινα στενοχωρίαν, τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐπρόκειτο νὰ προβῇ εἰς διάβημα: τό-

σον σπουδαῖον, νὰ δώσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του, ὑπόσχεσιν σοβαρὰν, ἥτις ἐμέλλε νὰ καταπικράνῃ τὴν μητέρα του, νὰ τὴν δυσἀρεστήσῃ ἐναντίον του καὶ νὰ τὸν φέρῃ εἰς διάστασιν ἀπ' αὐτῆς τίς εἶδεν ἐπὶ πόσον χρόνον. Αὐταὶ αἱ σκέψεις ἐδέσμευον τοὺς πόδας του καὶ τὸ βῆμά του ἐγένετο βαθμηδὸν βραδύτερον.

Ὄθησεν ἐν τούτοις τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κῆπον μὲ ὕψος ἀποφασιστικόν. Εἶδε τὴν Μαριὰν καὶ διηυθύνθη πρὸς αὐτήν.

«Καλημέρα, Μαριὰ! τῇ εἶπε. Ἦλθα ἐνωρίς, διὰ νὰ σοῦ ἔμιλήσω...»

Ἡ Μαριὰ δὲν ἀπεκρίθη· ἐκάθησεν ἐπὶ τινὸς ξηροῦ κορμοῦ δένδρου, καὶ ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν Ἰωσήφ ὡς νὰ τῷ εἴλεγε: «Σὲ ἀκούω.»

Ὁ Ἰωσήφ εἶχεν ἐβάλλῃ τὸν σκουφὸν του καὶ τὸν περιέστρεφεν εἰς τὰς χεῖράς του ἐν ἀμηχανίᾳ. Τέλος εἶπε μετὰ δαιλίας:

«Μαριὰ, ἡμεῖς γνωρίζομεθα πρὸ τῶσων ἐτῶν... δὲν θέλω νὰ ἐπαινέσω τὸν ἑαυτὸν μου, ἀλλὰ· Ξεύρεις ὅτι εἶμαι τίμιον παιδί... Δέχσαι νὰ γίνῃς σύζυγός μου!»

δυσηρεστημένη προς τὸν υἱὸν τῆς καὶ διέκοψεν ἐπὶ τινα χρόνον τοὺς ὑπὲρ τῆς Εὐμορφίας ἐπαίνους τῆς. Ὅτε δὲ βραδύτερον ἤρχισε πάλιν νὰ τὴν ἐγκωμιάζῃ παρετήρησεν ἀσμένως ὅτι ὁ υἱὸς τῆς τὴν ἤκουε μετ' εὐαρεσκείας. Ἀλλὰ δὲν ἐνόησεν ὅμως ὅτι ἡ μετατροπὴ αὐτῆ τοῦ Ἰωσήφ ἦτο κατόρθωμα τῆς Μαρίας, ἥτις ἐνήσκησεν ὅλην αὐτῆς τὴν ἐπιρροήν, ἣν εἶχεν ἐπὶ τοῦ Ἰωσήφ, διὰ νὰ τὸν διαθέσῃ εὐμενῶς πρὸς τὴν Εὐμορφίαν.

Ο ΚΥΡ ΠΕΤΡΟΣ
ΒΕΡΓΙΛΜΕΝΟΣ

Ὄτως ἔβαινον τὰ πράγματα, βραδέως καὶ ἡσυχῶς προχωροῦντα, καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα. Ἡ κυρὰ Μαρία ἐξῆσθάνει ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν περισσότερο, καὶ ἐκ τῶν εὐκόλως κουραζομένων χειρῶν τῆς συχνότατα ἐξέφευγε τὸ ἐργόχειρον ἐνῶ ἔπλεκε. Οἱ ρευματισμοὶ τοῦ κύρ Πέτρου καθίσταντο ἡμέρας ἀλγεινότεροι, καὶ τὸν ἠνάγκαζον νὰ ἐπιστρέφῃ ἑνωρὶς εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου ἐκάπνιζε διαρκῶς καθήμενος πλησίον τῆς θερμάστρας. Ἡ δὲ Εὐμορφία διεσκέδαζε δὲν ἔλειπεν ἀπὸ καμμίαν ἐσπερίδα ὅπου αἱ νεανίδες τοῦ χωρίου συνήρχοντο νὰ διασκεδάσωσιν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν οἰκείων τῶν. Τί τὴν ἐμπόδιζε νὰ ἀπουσιάσῃ ἐκ τῆς οἰκίας; μήπως δὲν ἦτο ἐκεῖ ἡ Μαρία διὰ νὰ περιποιῆται τὴν κυρὰν Μαρίαν καὶ νὰ κάμῃ συντροφίαν τοῦ κύρ Πέτρου ὁ ὁποῖος ἠσθάνετο εὐχαρίστησιν διηγούμενος πρὸς αὐτὴν τὰς στρατιωτικὰς του ἀναμνήσεις; Ἀλλ' ἡ Μαρία δὲν ἠσθάνετο τὴν ὄρεξιν νὰ διασκεδάσῃ καὶ αὐτὴ ὡς νέα; Ὅχι! οὐδὲ τὴν ἐμελε καθόλου διὰ τὰς διασκεδάσεις; ἦτο πρᾶγματι μητέρα-Μαρία. Ὅταν οἱ δύο γέροντες ἀπεκοιμῶντο πλέον, ἤρχετο καὶ ἐκάθητο πλησίον τῆς θερμάστρας καὶ ἐκεῖ μόνη ἀνέμενε, πολλάκις μέχρι βαθείας νυκτός. Ἐπὶ τέλους θόρυβος ἤκούετο ἔξωθεν βήματα ἐκράτου ἐπὶ τοῦ παγωμένου δρόμου· εὐθυμαί φωναὶ ἀντήλασσον ἀποχαιρετισμούς: « Καλὴν νύκτα, Μορφούλα! καὶ αὐριον μετ' ὁ καλὸ! — Καλὴν νύκτα Σταματούλα, Ἀννίτα, Μήτσο! Καλὴν νύκτα, κυρὰ Χρισταίνα! Καλὴν νύκτα, κυρὰ Ἀναστασίνα! Καλὴν νύκτα Ἰω-

σήφ! Τί γέλια ποῦ ἐκάμαμε καὶ ἀπόψε!»

Ἡ Μαρία ἤνοιγε τὴν θύραν, καὶ ἡ Εὐμορφία εἰσῆρχετο ἀκτινοβολοῦσα, ἐν ᾧ ἡ συνοδεύσασα αὐτὴν φιλικὴ ἡμᾶς διελθετο, ἐκάστου ἐπιστρέφοντος εἰς τὰ ἴδια. Κατησπάζετο τὴν Μαρίαν, τὴ διηγεῖτο καμμίαν νόστιμον ἱστορίαν ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποίας ἤκουσεν εἰς τὴν ἐσπερίδα, καὶ ἡ ὑποία ἀκόμη τὴν ἐκάμνε νὰ γελά, τὴ ἐπαυλάμβανε τὰ ἀστεία τοῦ Ἰωσήφ, τοὺς φιλοφρονητικούς λόγους τοῦ Ἰωσήφ. «Μοῦ εἶπε ὅτι ποῦ ἤρεσε πολὺ τὸ παράπονον! Ξεύρεις, ἐκεῖνο τὸ παραπονετικὸν τραγουδάκι ποῦ μου ἔμαθες σὺ. Ὅλοι με συνεχάρησαν. Αὐτὸ γίνεται κάθε φορὰ που τραγουδῶ κανέν ἀπὸ τὰ τραγουδια σου. Πρέπει, καιμένη, νὰ μου μάθης καὶ ἄλλα! τί τα φυλάττες διὰ τὸν ἑαυτὸν σου μόνον. Ἴσως σὺ δὲν δίδεις ὄβολον διὰ τοὺς ἐπαίνους, ἀλλ' ἐγὼ τρελλαίνομαι νὰ με χειροκροτοῦν καὶ νὰ μ' ἐπαινοῦν.»

Ἐνῶ δὲ ἐξεδύετο ἐφλυάρει περὶ διαφόρων πραγμάτων, ἀλλάζουσα συχνὰ θέμα ὁμιλίας, γελῶσα διὰ τὸ τίποτε καὶ ἐξηπλωμένη δὲ ἀκόμη ἐπὶ τῆς κλίνης ἐξηκολοῦθε νὰ λέγῃ μέχρις ὅτου ἡ Μαρία ἀπεκοιμήτο ὑπὸ τὸν γλυκύν ἦχον τῆς φωνῆς τῆς. Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωσήφ ἡμέρας ἀνεμειγνύετο συχνότερον εἰς τοὺς λόγους τῆς. Περὶ τοῦ Γιάννη Χερπερλῆ οὐδ' ὁ ἐλάχιστος λόγος ἐγένετο πλέον.

Ὅταν ἐπανῆλθε τὸ ἑσπ., εὐφρόσυνοι γάμοι ἐτελέσθησαν ἐν τῇ μικρᾷ ἐκκλησίᾳ τοῦ Παναχωρίου.

Ἡ νύμφη, κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀνδρῶν τοῦ χωρίου, ἦτο ἡ ὠραιότατη πασῶν ἐξ ὧν εἶχον ἰδῆ. Ὁ πατὴρ τῆς νύμφης, ὅστις ᾠδήγει αὐτὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, εἶχεν ἀναρτήσῃ τὸ παράσημόν του ἀπὸ ταινίας ἐρυθρᾶς καινουργῆς, καὶ ἐβάδιζεν εὐθυστενῆς καθὼς ὅτε ὑπηρετεῖ εἰς τὸν στρατόν.

Οἱ ρευματισμοὶ δὲν ἐφαίνετο νὰ τὸν ἠνόχλων τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἡ κυρὰ Μαρία, ἥτις ἀπὸ ἐτῶν δὲν εἶχεν ὑπερβῆ τὸ κατώφλιον τῆς θύρας, ἐξεδήλωσε τὸν διακαῆ πόθον τῆς νὰ παραστῇ εἰς τοὺς γάμους τῆς προσφιλεστάτης ἐγγονῆς τῆς ἐκάμισαν λοιπὸν

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΕΡ-
ΠΕΡΛΗΣ

αὐτὴν ἐπὶ τῆς θρονίδος τῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐνθα δακρύουσα ἐκ χαρᾶς προσηυχῆθη ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῶν νεονύμφων. Μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ μυστηρίου παρετέθη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀγροφύλακος λαμπρὸν γεῦμα εἰς τὸ ὅποιον εὐηρεστήθησαν νὰ παρακαθῆσωσιν ὁ Ἰατρός καὶ ἡ κυρία Ἀσκληπιάδου. Ἡ Μαρία ἔλαβε συγχαρητήρια παρὰ πάντων ἀνεξαίρετως διὰ τὴν ἐντέλειαν μετ' ἧς παρεσκεύασε τὰ πάντα καὶ αὐτὴ δὲ ἡ μυλωθρὸς, ἥτις δὲν τὴν ἐφοβεῖτο πλέον, τὴν ἠσπᾶσθη ἀποκαλοῦσα αὐτὴν κόρην τῆς ἀγαπητῆς καὶ λέγουσα αὐτῇ ὅτι ἠδύνατο νὰ θεωρῆ ὡς ἰδικόν τῆς τὸν μύλον. Μετὰ τὸ γεῦμα, μετέβησαν πάντες εἰς τὸ χωρίον τοῦ ἱατροῦ, διὰ νὰ χορεύσωσιν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ

δοσὴν μέχρι τοῦδὲ τῆ εἶχε δεῖξῃ. Τῇ ὁμίλησε μετὰ φιλοστοργίας καὶ σπουδαιότητος τῇ ὑπέδειξε πόσον ἱερά ἦτο ἡ ἀποστολὴ τῆς πλησίον τῶν δύο γηραλέων ἐκείνων ὄντων τῶν ὁποίων εἰς τὸ ἐξῆς αὐτὴ θὰ ἦτο τὸ μόνον στήριγμα, ἡ μόνη παρηγορία, ἡ μόνη κόρη καὶ ἡ Μαρία ἀκούουσα τὴν γλυκίαν φωνὴν τῆς σεβάστῃς δεσποίνης ἠσθάνετο ἀγαλλίασιν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς: ἦτο εὐχαριστημένη ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν τῆς, ἦτο εὐτυχῆς.

Αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐπέστρεψε καὶ ὁ ἱατρός ἡ θέα τῶν χορευτῶν τὸν ἐφαιδρυνε καὶ ἠσθάνετο ἐπιθυμίαν νὰ παίξῃ ὀλίγην μουσικὴν.

«Μεῖνε ἐδῶ! εἶπε πρὸς τὴν Μαρίαν: ἀγάπησ' καὶ σὺ τὴν μουσικὴν ὡς ἡμεῖς. Μὴ ἀνη-

« ΕΠΑΙΞΕ ΤΑΣ ΠΡΟΣΦΙΛΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΛΩΔΙΑΣ »

χανίου τῆς Κουκουναρίας. Καὶ ἐκεῖ ἡ εὐθυμία ὑπῆρξεν ἀδιάπτωτος καθ' ὅλον τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἡμέρας.

Ἡ Μαρία δὲν εἶχε διαθέσιν νὰ χορεύσῃ καὶ ἐχάρη ὅταν ἡ Κυρία Ἀσκληπιάδου, προφασιζομένη ὅτι ἐκούρασθη πλέον, τὴν παρεκάλεσε νὰ τὴν συνοδεύσῃ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς: «Μεῖνε ὀλίγον μαζί μου, τῇ εἶπεν ἅμα ἐφθασαν, διὰ νὰ εἰμπορέσωσιν ἡ Ἐλένη καὶ ἡ Χρυσούλα νὰ ὑπάγουν νὰ ἴδουν καὶ αὐταὶ τὸν χορόν.» Ἡ ἀλήθεια ἦτο, ὅτι ἡ κυρία Ἀσκληπιάδου εἶχε μαντεύσῃ πολλὰ πράγματα τὰ ὁποία ἡ Μαρία δὲν ἠθέλησε ποτὲ νὰ τῇ εἶπῃ, καὶ ἐσκέφθη νὰ τὴν ἐγκαρδιώσῃ εἰς τὸ καλὸν κρατοῦσα αὐτὴν πλησίον τῆς τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ δεκνύουσα πρὸς αὐτὴν μεγαλειτέραν φιλίαν παρ'

συχῆς διὰ τὴν κυρὰ Μαρίαν ἢ κυρὰ Χρισταίνα ἐγύρισε εἰς τὸ χωρίο διὰ νὰ τῆς κάμῃ συντροφίαν ἅμα φύγη ἡ κυρὰ Σταματούλα.

Ἐλαβε δὲ τὴν βάρβιτον καὶ ἐπαίξε τὰς προσφιλεῖς του μελωδίας. Ἀλλὰ ποίαν δύναμιν ἔχει λοιπὸν ἡ μουσικὴ καὶ φέρει εἰς τὸν νοῦν μας ὡς ἄλυσιν τὰς ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος! Ἀκούουσα τὴν γαβότταν τοῦ Ἀρμίδου, τὸ μενούετον τοῦ Βοκκερίνη καὶ τὰς ἄλλας παλαιὰς μελωδίας τῆς ἐποχῆς τοῦ τὰς ὁποίας ἐσυνήθισε νὰ παίξῃ ὁ κύριος Ἀσκληπιάδης, μετηνέχθη νοσρῶς ἡ Μαρία εἰς τὸ πρὸ δεκαετίας παρελθόν· ἀνεμνήσθη πῶς μικρὰ ἀκόμη κορασὶς καὶ ἡμαγρία ἤκουεν ἀπὸ τοῦ παραθύρου, ἐκθαμβος καὶ ἄφωνος τὰς ἰδίας μελωδίας αἱ ὁποιαὶ τῇ ἐφαίνοντο ὡς νὰ ἐξήρχοντο ἐξ οὐρανοῦ.

Ὅλοι της αἰ σκέψεις, ὅλα της τὰ συναισθήματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦλθον τώρα εἰς τὸν νοῦν της, καὶ ἀλληλοδιαδόχως ἀνεμνήσθη ὄλων τῶν ἀρχαίων ἡμερῶν: πῶς εἶχεν εἰς τοῦ κύρ Πέτρου, πῶς εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον, εἰς τοῦ κύρ Σπύρου Φαρῆ, εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Μιχαῆλ Σαμάκ, εἰς τὰ ταξείδια μετὰ τοῦ γέροντος κοιδού... καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς!... Καὶ ἐκ τῆς ταχέως ταύτης ἐπισκοπήσεως τοῦ ἠθικοῦ της βίου προέκυπτεν ἐντύψεις γλυκυτάτη, κατευναστικὴ καὶ παρήγορος. Εὗρισκεν ὅτι ἀνήρχετο, ὅτι

ἐπλησίαζε πάντοτε πρὸς τὸ φῶς, πρὸς τὸ ἀγαθόν, πρὸς τὴν γνώσιν τοῦ καθήκοντος· εἶχε φανῆ εὐγνώμων, εἶχε δεῖξῃ ἀφοσίωσιν ἀμεινον, εἶχε καταβάλλῃ φροντίδας καὶ κόπους. εἶχε παραχωρήσῃ τὴν εὐτυχίαν της... Ὅχι! τὴν εὐτυχίαν της δὲν τὴν παρεχώρησε! ἀντήλλαξε μόνον αὐτὴν πρὸς ἄλλην εὐτυχίαν γλυκυτέραν, πρὸς τὴν εὐτυχίαν ἧς γεννᾶται ἐκ τῆς ἀφοσίωσης καὶ ἐκ τῆς αὐταπαρνήσεως... Ὡ ναί, τὸ ἠσθάνετο: τώρα ἦτο ἀληθῶς εὐτυχὴς!

[Ἔπεται συνέχεια]

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΙΚΟΣΤΟΥ ΕΝΑΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

[Προταθέντος ἐν τῷ φυλλαδίῳ τῆς 31 Μαρτίου 1891 πρὸς σύνθεσιν διηγήματος.]

Εἰς τὸν Διαγωνισμόν αὐτὸν ἔλαβον μέρος ὀλιγώτεροι παρὰ εἰς κάθε ἄλλον: ἑβδομήκοντα πέντε μόνον. Ἐνθυμούμενοι μίαν παροιμίαν—πρὸ παντὸς ἄλλου βέβαια γνωστὴν εἰς τὸν ἀγαπητὸν Ἐλπιδοφόρον τοῦ ὁποῦ τοῦ διηγήματα περιέχει τόσῳ πολλάς,—θὰ ἐπαρηγορούμεθα γρήγορα διὰ τὴν ἔλλειψιν αὐτὴν, ἂν ἡ ποιότης τῶν ὀλίγων ἀπαντήσεων ἦτο τοῦλάχιστον ἐκλεκτοτέρα. Δυστυχῶς ὅμως μόλις καὶ μετὰ βίας εὗρομεν μετὰ τῶν ἑβδομήκοντα πέντε ἐν διηγήματα ἄξιον βραβείου ἐπιεικοῦς. Κανείς, καθὼς θὰ ἴδωμεν, δὲν ἐμελέτησε καλὰ τὰς εἰκόνας, κανείς δὲν ἐνεβάθυνεν εἰς τὸ ζητούμενον, κανείς δὲν ἔγραψεν ὅπως ἔπρεπε. Καὶ ἐκεῖνοι ἀκόμη οἱ ὅποιοι ἐρχονται εἰς διακριτικὴν θέσιν κρίνονται παρὰ πολὺ σχετικῶς ὡς καλλίτεροι τῶν ἄλλων, ὡς ἔχοντες δηλαδὴ τὰ ὀλιγώτερα ἑλαττώματα. Διότι—καὶ τί μας ἐμποδίζει νὰ ἡμεθα εὐκρινεῖς μὲ τοὺς μικροὺς μας φίλους;—μόνον ἑλαττώματα εὗρομεν ἄφθονα εἰς τὰ χειρόγραφα τῶν ἑλαττώματα ἄλλοῦ μεγάλα, ἄλλοῦ μικρά· ἐδῶ ριζικά, ἐκεῖ ἐπίκτητα· εἰς αὐτὸν ἀδιόρθωτα, εἰς ἐκείνην παροδικά. Τὰ προτερήματα—ἂν ἐξαιρέσης μάλιστα δύο-τρία τὰ καλλίτερα χειρόγραφα—ἀναφαίνονται ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀμφίβολα καὶ ἀόριστα ὡς αἱ πρῶται· πρῶται λάμπεις τῆς αὐγῆς, τὰς ὁποίας διατάξεις ἂν πρέπη νὰ θεωρήσης ὡς φῶς ἡμέρας. Περὶ τῶν κυριωτέρων ἐκ τῶν ἑλαττωμάτων αὐτῶν θὰ σας ὁμιλήσω παρακάτω. Δὲν εἶνε τοῦτο πολὺ-πολὺ εὐχάριστον δι' ἐμέ, ὁ ὁποῖος θὰ ἐπρωτίμων νὰ εὕρισκω καὶ νὰ ἐπαινῶ ἀρε-

τάς· ἀλλ' ὅμως μ' ἐνθαρρύνει ἡ ἰδέα ὅτι αἱ παρατηρήσεις μου θὰ εἶνε ἀποτελεσματικαὶ εἰς τὸ μέλλον. Καὶ βλέπετε ὅτι οὐδὲν κακὸν ἔμικτον καλοῦ,—ὅπως λέγει μίαν παροιμία. Μόνον πρὶν εἰσελθῆναι εἰς λεπτομερείας, θέλω νὰ πονεῖμαι ἐκ μέρους τῆς Διαπλάσεως ἕνα γενικὸν ἐπαινον καὶ νὰ σφίξω τὰς χεῖρας ὄλων τῶν μικρῶν τῆς φυλῆς, οἱ ὅποιοι ἐφάνησαν πρόθυμοι νὰ ἀπαντήσουν εἰς τὸν διαγωνισμόν. Ἡ αὐστηρότης τῆς κρίσεως δὲν πρέπει διόλου νὰ τους δυσαρεστήσῃ ἢ νὰ τους ἀποθαρρύνῃ. Ἄν σήμερον ἀπέτυχον, εἶνε εἰς λόγος νὰ ἐπιτύχουν εἰς τὸ μέλλον τὸ νὰ μάθουν τὴν αἰτίαν τῆς ἀτυχίας τῶν.

*

Ἡ ἔλλειψις ποῦ πίπτει πρώτη εἰς τὰ μάτια εἶνε αἱ ἀνορθογραφίαι. Ἄν ἐξαιρέσης τὴν Δούλην Ἑλλάδα, τὸν Μικρομέγαλον, τὸν Γαλανόπουλον, τὸν Εὐαγγελίδην καὶ δύο-τρεις ἀκόμη, ὄλων τῶν ἄλλων τὰ χειρόγραφα εἶνε γεμάτα ἀπὸ ἀνορθογραφίας χονδράς, μὰ τόσῳ χονδράς, ποῦ θὰ ἐπροξενούσαν ἀηδίαν καὶ εἰς μὴ ὑποχόνδριον ἀναγνώστην. Εἶνε ἐντροπὴ μὰ τὴν ἀληθειαν παιδιὰ καὶ κορίτσια 13, 14 καὶ 15 ἐτῶν—ἂν ὑποθέσωμεν πάντοτε ὅτι δὲν κρύβουν καὶ κανένα-δύο χρονάκια εἰς τὴν σημειομένην ἡλικίαν των,—νὰ μὴ ἠμποροῦν νὰ ὀρθογράψουν μίαν σελίδα διὰ διαγωνισμόν τέλος πάντων προωρισμένην. Νὰ τους λείπη ἄρα γὰρ ἡ γνώσις τῶν ὀρθογραφικῶν κανόνων ἢ ἡ προσοχή; Πολὺ φοβοῦμαι μήπως εἶνε περισσότερον τὸ δεύτερον. Καὶ τί νὰ σας πῶ... Ποτὲ

δὲν μου ἐτυχέ ἄνθρωπος καθὼς πρέπει καὶ μάλιστα—αὐτὸ μετὰξὺ μας—μὲ ἀξιώσεις συγγραφείας—ἀνορθογράφος ἐξ' ἀπροσεξίας.

Ἄλλο ἑλαττώμα εἶνε ἡ ἐπιτήδευσις, ἡ σχολαστικὴ ἐπιτήδευσις τῆς γλώσσης, ἡ ὁποία κάμνει σχολαστικὴν καὶ τὴν οὐσίαν. Ἐκ τῶν 75 συναγωνισθέντων οἱ ἑβδομήκοντα ἔγραψαν μίαν γλώσσαν τόσον ἀηδῆ καὶ σχολαστικὴν, ποῦ νομίζει κανεὶς ὅτι δὲν εἶνε ἀναγνώστῃ τῆς Διαπλάσεως τῶν Παιδῶν. Ἡ ἀπλὴ καὶ ἀρελῆς γλώσσα, ποῦ ρεεὶ χωρὶς νὰ τὴν προσέχω, εἶνε τὸ μόνον ὄργανον ἐκφράσεως καλλιτεχνικῆς, ἡ μόνη δηλαδὴ γλώσσα ποῦ εἰμπορεῖ νὰ με κάμῃ νὰ κλαύσω ἢ νὰ γελάσω. Αὐτὸ πρέπει νὰ ἔχετε ὑπόψιν σας ὅταν συνθέτετε διηγήματα, ποίηματα ἢ ὅτι δῆποτε ἄλλο τὸ ὁποῖον δὲν σκοπεῖται ἀπλῶς νὰ μου μεταδώσῃ κάτι τι, νὰ με μάθῃ κάτι τι, ἀλλὰ καὶ νὰ με διαθέσῃ καθ' ἕνα τρόπον, δηλαδὴ νὰ με συγκινήσῃ. Ὅταν λύετε προβλήματα ἀλγέβρας ἢ συντάσσετε ἀποδείξεις πληρωμῆς αἰ, τότε ἄλλος ὁ λόγος, εἰμπορεῖτε νὰ μεταχειρισθῆτε ὅποιανδήποτε γλώσσαν θέλετε. Ἄλλὰ διὰ τοὺς διαγωνισμοὺς τῆς Διαπλάσεως σας συνιστῶ τὴν γλώσσαν τοῦ Μικρομέγαλου καὶ σας ἀποτρέπω ἀπὸ τὴν γλώσσαν τοῦ Κάλχαντος. Ἴδου μίαν φράσιν τοῦ πρώτου:

«Ἐν ᾧ ὁ γέρος ξεφώνιζε, τὰ παιδιὰ ἐκάθηντο πλαῖ-πλαῖ ζαρωμένα καὶ προσπαθοῦσαν νὰ πνίξουν τὰ γέλια τους.»

Ἴδου καὶ ἄλλη μία τοῦ δευτέρου:

«Ἦνόησε δ' εὐθὺς ἐκ τοῦ γέλωτος τοῦ Τάσου καὶ τοῦ Νάσου ὅτι αὐτοὶ τῷ ἐπαίξαν αὐτὸ τὸ κακὸ παιγνίδι, ὅπερ τὸν ἐνέβαλεν εἰς φοβερὸν θυμόν.»

Τί λέτε τώρα; Δὲν εἶσθε μὲ τὴν γνώμην μου; Ἄλλην φοράν νὰ σας ἴδῳ.

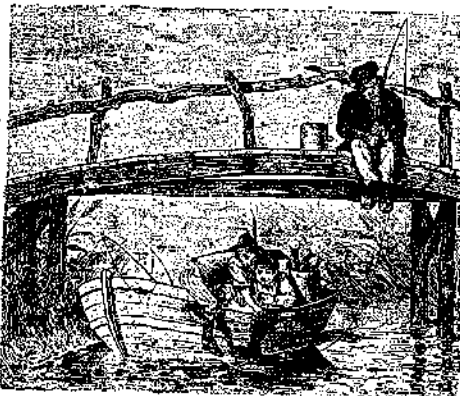
Ἄς ἔλθωμεν τώρα εἰς δύο ἄλλα ἑλαττώματα πολὺ σπουδαιότερα καὶ ριζικώτερα. Τὸ ἐν εἶνε ἡ κακὴ ἐκτέλεσις· τὸ ἄλλο ἡ κακὴ σύλληψις. Πιστεύω νὰ ἐννοεῖτε καλὰ τί σημαίνει κακὴ ἐκτέλεσις. Εἰς τὴν καλλιτεχνίαν ἐν γένει—δὲν θὰ εἶνε ἡ πρώτη φορά ποῦ το ἀκούετε—τὸ πᾶν δὲν εἶνε νὰ συλλάβετε τὴν ἰδέαν καὶ τὴν ὑπόθεσιν τὸ ζήτημα εἶνε νὰ τὴν διεξαγάγετε καλῶς, νὰ τὴν πραγματευθῆτε μὲ τέχνην, νὰ τὴν δώσετε μορφήν. Καὶ τὸ διηγήματα εἶνε ἐν ἀπὸ τὰ δυσκολώτερα εἶδη τῆς καλλιτεχνίας τοῦ λόγου,

ὅπως κάθε τι τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ εἶνε σύντομον συγχρόνως καὶ περιεκτικόν καὶ μάλιστα ὅσω σύντομώτερον τόσω καὶ περιεκτικώτερον. Χρειαζέται λοιπὸν νὰ εἶνε συμμετρικόν, νὰ ἔχη ἀνάλογον τὴν ἀνάπτυξιν ὄλων τῶν μερῶν, νὰ μὴ εἶνε ἐδῶ ἀτροφικόν καὶ ἐκεῖ ὑπερτροφικόν, νὰ μὴ ἔχη τίποτε τὸ περιττόν, νὰ μὴ διεγείρῃ πούθεν τὴν ἰδέαν ὅτι κάτι λείπει. Αὐτὴ εἶνε ἡ ἐκτέλεσις καὶ αὐτὴ εἶνε τὸ πᾶν εἰς τὸ διηγήματα. Χωρὶς αὐτὴν,—τὸ πιστεύετε;—ὅσω ὠραιότερα εἶνε ἡ ὑπόθεσις ἐνὸς διηγήματος, τόσω χειρότερον φαίνεται. Διότι μόνη ἡ ἰδέα δὲν κάμνει τίποτε καὶ ἴδου μίαν ἀπόδειξιν προχειροτάτη τῆς ἀληθείας αὐτῆς. Ἐχω ἐπὶ τῆς τραπέζης μου σήμερον ἑβδομήκοντα πέντε διηγήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ὅλα τὴν αὐτὴν ἰδέαν κατὰ βάθος καὶ τὸ αὐτὸ θέμα—ἀδιάφορον διὰ μίαν στιγμὴν ἂν κανὲν δὲν συμφωνεῖ καθ'αυτὸ μὲ τὴν ἰδέαν τῶν εἰκόνων τὰς ὁποίας ἐδώσαμεν. Ποῖον ἐξ αὐτῶν θὰ εἶνε τὸ καλλίτερον; Βεβαίως ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἔχη τὴν καλλίτεραν ἐκτέλεσιν, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ εἶνε σχετικῶς τεχνικώτερον. Καὶ λέγω σχετικῶς, διότι κανὲν ἀπ' ὅλα, κανὲν δὲν ἔχει μορφήν δυναμένην νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἀπαιτήσεις κριτοῦ ἔστω καὶ ὀλίγον αὐστηροῦ. Οἱ περισσότεροι τῶν μικρῶν μου συγγραφέων ἀρχίζουν καλὰ, ἀλλὰ τὰ ζαβάνουν πολὺ εἰς τὸ τέλος· φαίνονται ὡς νὰ γράφουν τὴν τελευταίαν στιγμὴν καὶ νὰ βιάζονται νὰ τελειώσουν διὰ νὰ στείλουν τὸ διηγήματά των ἐντὸς τῆς προθεσμίας· αὐτὴν τὴν ἐντύπωσιν μοῦ κάμνει τὸ Ρόδον τοῦ Ἀπριλίου, ὁ Μέγας Ναπολέων Βοναπάρτης, ὁ Προμηθεὺς Λεσμοῦ, ὁ Βύρων κτλ. κτλ. Πολλοὶ ἐπίσης ἀφ' οὗ τελειώσουν καλὰ ὅπως δῆποτε τὴν διηγήσιν των, προσθέτουν καὶ μίαν παράγραφον ὀλιγοῦ ἐκτός τοῦ προκειμένου, συνέχισαν τῆς διηγήσεως ἀτοπῶν—τί ἔγινε τὴν ἄλλην ἡμέραν ἔξαφνα, ἢ τί ἀπέγιναν ἐς τὸ τέλος τὰ παιδιὰ—ἢ ἠθικὴν διδασκαλίαν περιττήν καὶ ὄλιως ἀκατάλληλον μὲ γνωμικὰ καὶ παροιμίας. Εἰς τὸ λάθος αὐτὸ ὑποπίπτει ὁ Ἀρηφίλος Μενίλαος, ὁ Ὀμηρος Μόσχος, ἡ Κόρινθα Παλαιολόγου, ὁ Πελαργός, ὁ Μαιμακίδης κτλ. κτλ. Ἄλλοι—καὶ δυστυχῶς ὄχι ὀλίγοι—ὄλην των τὴν τέχνην καταδαπανοῦν διὰ νὰ μας εἰπὼν πῶς ἔγινεν αὐτὸ τὸ παράδοξον καὶ ἀσυγχώρητον πρᾶγμα, νὰ ἔμβουν

δηλαδή δύο παιδιά εις μίαν βάρκαν και να ψαρεύσουν!! Και δός του διαλόγους και σοφίσματα και ρητορείαν και ανάθεματα και συλλογισμούς.

Και όμως τί απλούστερον και κοινότερον, αγαπητέ *Ελπιδοφόρε*, και σύ *Αετέ των Χινοσοσιεπών Ορέων*, και σύ *Εδύτης Ονητή*; ή όποια άπορώ που εύρες τό θάρρος να είπης ότι ή θεά τής άλιευτικής λέμβου, που είχε μέσα δίχτυα και έναν κουβά, τοίς έπένευσε τήν κακήν ιδέαν, άκουτ' εκεί! να τήν λύσουν και να υπάγουν να ψαρεύσουν! *Αμφιβάλλω* αν συνομιλούντες ποτέ με κανένα άνθρωπον, θα τω έλέγατε αυτές τās άρησίας τās όποιας εν τούτοις γράφετε και μάλιστα με άξιώσεις βραβείου. Να μη λησμονήτε ποτέ ότι ή αλήθεια και ή φυσικότης είναι τά πρώτα συστατικά

ένός καλού έργου. — *Άλλη έλλειψις τής διηγήσεως*, εις τήν όποίαν πολλοί τών μικρών μας διηγηματογράφων υπέπεσαν, είναι ή λεπτο-

μερής περιγραφή μιās πράξεως πρό τής εκτελέσεως. *Η* τοιαύτη άδειξιότης δύο άτοπα προκαλεί: α', έξωθει τόν συγγραφέα εις φλυαρίαν και β', έξαντλεί τήν ύπομονήν του άναγνώστου, έξατρίζουσα όλον του τό ενδιαφέρον. Αυτό να έχρη ύπόψει σου έλλην φοράν, αγαπητέ *Άγηςίλαε Γαλανόπουλε*, και σύ *Γενοάτε Κολόμβε*, και σύ *Πολεμιστά του 21*, και όσοι άλλοι χωρίς να θέλετε ιδιγηθήτε τό πράγμα δύο φορές. Διότι βέβαια δύο φορές τό διηγείσθε, αν έφαρμόζετε πάντοτε αυτόν τόν τύπον εις τήν διήγησίν σας: « *Έρχεσαι να του κάμωμεν αυτό και αυτό και αυτό; Και του έκαμαν αυτό και αυτό και αυτό.* »

Και πλήθος άλλο άκόμη ουσιασών έλλείψεων εκτελέσει; θα είχα να παρατηρήσω εις διάφορους. *Άλλά* μου είναι δύσκολον να το κάμω,

χωρίς να εισέλθω εις λεπτομερείας, αι όποιαί θα έξώγκοναν παρά πολύ τήν κρίσιν αυτήν. *Άρκούμαι* λοιπόν να κάμω μίαν παρατήρησιν άκόμη, όχι βέβαια ως λάθος αυτήν, άλλ' ως περιεργον σημείωσιν ή όποια έδω νομίζω έχει τόν τόπον τής: *Σχεδόν* τό ήμισυ τών διαγωνισθέντων, άνόμασαν τόν γέροντα ως εκ συνθήματος *Μπαρμπα Θωμά*ν υπέρ τό ήμισυ δε μετεχειρίσθησαν εν τή διηγήσει και ήλαι εις τό ίδιον σημείον τήν φράσιν *εμ' έπος άμ' έργον*. *Είκοσι* δύο έστηρίχθησαν επάνω εις τό ρητόν *Σέβον τό γήρας*; τριάκοντα πέντε δε μετεχειρίσθησαν τό δ σύ μισείς *έτέρω μη ποιήσης*. *Όσοτε* βλέπετε, μικροί μου άναγνώσταί, ότι και τά μικρά πνεύματα συναντώνται. *Αφίνω* τώρα ότι αι άνά δύο και τρεις συναντήσεις είναι συχνότεραι και περιεργότεραι. *Άρκει* μόνον να

σας είπω ότι τό *Ουράνιον Τόξον* και ή *Κυανόπεπλος Νύμφη* έστειλαν δύο διηγήματα, τά όποια δέν διαφέρουν τό έν από τό άλλο ούτε κατά έν ίδιόν!

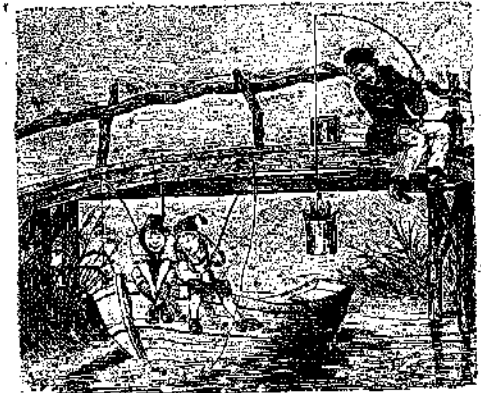
Τέλος ή κακή σύλληψις είναι τό ουσιασδέες ελάττωμα, τό όποίον μάλλον ή ήττον έχουσιν όλα τό διαγωνισμού αυτού τά διηγήματα. *Δι'* αυτό κυρίως έμπορεί κανείς να είπη ότι ο σημερινός διαγωνισμός άπέτυχεν. *Η* *Διαπάλασις* έδημοσίευσεν έξ εικόνας και σας έπροσκάλεσε να γράψετε επ' αυτών έν διήγημα. *Η* πρώτη σας φροντίς ήτο να παρατηρήσετε καλά αυτές τās εικόνας και να συλλάβετε τήν κυρίαν των ιδέαν, τό πνεύμα των. *Άν* το έκάμανατε αυτό με όλίγην προσοχήν—βεβαιωθήτε ότι ικανότης μεγάλη δέν σας έχρειάζετο—θα έβλέπατε ότι αι εικόνες είναι παιδραί και εύτρά-

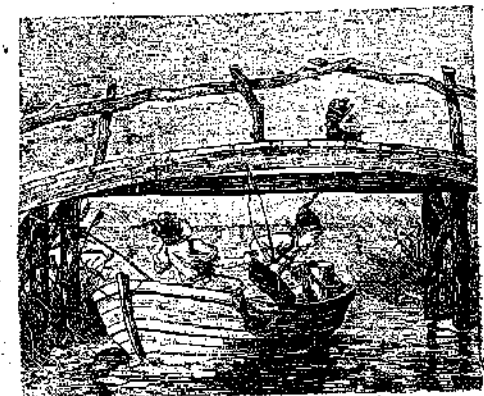
πελοι και ότι τό διήγημα τό όποίον θα έγράφατε δια να τās διερμηνεύση, έπρεπε να είναι κατ' ανάγκην τοιούτον. *Αλήθεια*, τό συλλογίζομαι και μου φαίνεται πολύ περιεργον...

Δέν σας έκαμε και σας, όπως έμέ, να γελάσετε ή ιστορία τήν όποιαν διηγείται με τόσον εύγλώττους γραμμάς ή σειρά τών έξ εικόνας; *Που* λοιπόν ήύρατε τό θάρρος να γράφετε τόσον τραγικά διηγήματα, τόσον σόβαρά, τόσον κρύα και άνάλατα; *Έδω* έπρόκειτο να δείξετε πνεύμα, φαιδρότητα, μέθυ, χιούμορ που λέγουν οι άγγλοι (και δέν θα τήν άκούετε πρώτην φοράν τήν λέξιν) να μας κάμετε να ξεκαρδισθούμε από τά γέλια και σεις όλοι, μα όλοι, έζητήσατε να μας συγκινήσετε και να μας διδάξετε, ως να διερμηνεύατε τό τραγικώτερον θέμα. *Άλλ'* είναι δυνατόν ποτέ τό φυσικόν και εύτρά-

πας σας τās προσπάθειάς να μας κάμω νάνατριχιάσωμεν; *Όμολογώ* ότι και μία γελοιογραφία έμπορεί πολλάκις, πρέπει μάλιστα, να

έχη τόν ήθικόν τής σκοπόν, όπως και τό έξ αυτής έμπνευσμένον διήγημα. *Με* τήν διαφοράν όμως ότι τόν διδάσκει κατ' άλλον ιδιαίτερον και περισσότερον καλλιτεχνικόν τρόπον εν φ σεις όλοι,—και αυτοί άκόμη οι όποιοι έδειξαν εις τά καθέκαστα κάποιαν ευθυμίαν και χαρην,—εσκέφθητε και ήμιλήσατε ή μάλλον έξεφωνήσατε ως ιεροκήρυκες, με τās πεμπώδεις σας φράσεις και τά τελικά εκείνα ρητά *σέβον τό γήρας*, ή σύ *μισεις*, ή *σιάπτων άλλου λάκκου*, δέν πρέπει να περιπαίζωμεν τους μεγαλητόρους μας, υπάρχει και επί γής άντοπόδοσις, και άλλα τοιαύτα άναριθμητά και άπερίγρα-

πτα. *Έπειτα*, μικροί μου ήθικολόγοι, θέλετε να εξετάσωμεν τό πράγμα και υπό μίαν άλλην έποψιν; *Διατί* και καλά θέλετε να παραστή-

ΠΩΣ Η ΦΤΩΧΙΑ ΕΛΕΙ ΤΗΝ ΦΤΩΧΙΑ

Μιά μάνα χήρα εδούλευε γιά ξένους όλη μέρα
γιά ν' αναθρέψη δυό παιδιά, τόν μόνο θησαυρό της
δέκα χρονών ἦτο ἡ μικρή γλυκειά της θυγατέρα
καί πλείο μικρός ὁ Φώτης.

Ἦτο γιορτή, καί τὰ λεπτὰ ποῦ ἔπλεε δέν ἀρκοῦσαν
παρά γιά μόνο τὸ ψωμί· κτυποῦσε μεσημβρία
καί τὰ παιδάκια κρούσαν, ἐκλαίγανε, πεινοῦσαν...
ἀνάθεμα ἔς τὴν χρεία!

Καθὼς νὰ τρέξη ἔς τοῦ ψωμῆ σπκώθηκεν ἡ μάνα,
κάποιος τὴν θύρα ἐκτύπησε· βρέχει πολὺ ἔς τὸν δρόμο·
ἀνοίγουν, κ' εἶναι μιὰ φτωχή, μιὰ δύστυχη ζητιάνη
μὲ μιὰ μικρὴ ἔς τὸν ὄμο.

« Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί! » μ' ἀγγελικὴ φωνούλα
λέγ' ἡ μικρὴ λυπητέρ'· κ' οἱ τρεῖς ἀνατριχιάζουν
μένουν βουβοί καί βλέποντας μὲ πόνο τὴν μικρούλα,
κ' οἱ τρεῖς ἀναστενάζουν.

Καί λέγει πρῶτος ὁ μικρός· « Αὐταῖς ποῦ ζητιανεύουν
εἶν' ἀπὸ μᾶς φτωχότεραις... Ὡ μάνα! τὰ λεπτὰ μας
θεὸς νὰ τὰ δώσουμε ἔς αὐταῖς;... κ' ἂν δέν μᾶς περιοσεύουν,
εἶν' ὁ Θεὸς κοντὰ μας. »

Παίρνουν ἀμέσως τὰ λεπτὰ καί μὲ χαρὰ μεγάλην
τὰ βάζουν ὅλα ἔς τῆς μικρῆς τ' ὀλότρεμο χεράκι·
κ' ἔτσι νηστεύουν ὅλοι τους ἀπ' τὴν βραδυὰ τὴν ἄλλη,
δίχως νὰ ἰδοῦν ψωμάκι.

Ἄλλ' οὐτ' ἓνα παράπονο τοὺς ἔβγη ἀπὸ τὰ χεῖλη·
κ' ὁ Φώτης ἔλεγε συχνά, μ' ἀσάλευτην ἐλπίδα,
« Θὰ ἰδῆτ' ἀπόψε π' ὁ Θεὸς τὸ δεῖπνο θὰ μᾶς στείλῃ·
μὴν ἔχετε φροντίδα. »

Κ' εἶδ' ὁ Θεὸς τὴν φτώχεια τοὺς καί τὴν πολλὴν σπλαχνία,
καί τοὺς ἀντάμειψε λαμπρά, καθὼς Αὐτὸς γνωρίζει.
Εὐλόγημένος ὁ φτωχὸς ποῦ ἀντέχει ἔς τὴν πενία,
καί ἔς τὸν Θεὸ δανείζει!

Γ. ΜΑΡΤΙΝΒΑΝΣ

Η ΑΔΕΛΦΟΥΛΑ ΜΟΥ

[Συνέχεια · ἴδε σελ. 139]

Γ.
ΤΥΧΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

Πέρασαν τρία πέντε χρόνια.

Ἦταν χειμῶνας καί σπούδαζα ἔς τὴν Ἀθή-
να. Ἐίχα τὸ τελευταῖο ἔτος. Ἐμελετοῦσα ἀπὸ
τὸ πρωὶ ἕως τὸ βράδυ. Ἡ μανία μου ἦταν νὰ
δώσω ἐξετάσεις ἔς τὸ τέλος τοῦ χρόνου καί νὰ
ξεμπερδέψω. Ἦθελα τὸν ἄλλο χρόνο εὐθὺς νὰ
διορισθῶ καθηγητής.

Δέν ἤμασταν πειὰ πλούσιοι καί ζούσα μὲ πολὺ
λιγώτερη ἔννεσι, σχεδὸν μὲ στενοχώρια. Ὁ πα-
τέρας μου δέν μπορούσε πειὰ νὰ μου στέλνῃ
περισσότερες ἀπὸ ἑκατὸν πενήντα δραχμῆς τὸ
μῆνα καί ὁ Θεὸς ἔφερε μὲ πόση δυσκόλια καί
αὐτές. Ἄφησα τὸ σπῆτι τοῦ κ. Πρισσάλ, γιὰτι
δέν μ' ἐσύμφερναν πειὰ τὰ παζάρια τοῦ καί
ἐκαθόμουν μόνος μου ἔς ἓνα μέτριο δωμάτιο καί
ἔτρωγα ἔς ἓνα ἄθλιο ξενοδοχεῖο. Οὐτε ἔς τὰ
φιλικὰ μας σπῆτια—καί ἔχομε πολλὰ ἔς τὴν
Ἀθήνα—ἐσύχναζα ὅπως ἄλλη φορὰ· ὄχι τόσο
γιὰτι δέν μου ἄφινε ὦρα ἢ μελέτη, ὅσο γιὰτι
τὰ περιορισμένα μου μέσα, δέν μου ἐσυγχω-
ροῦσαν τώρα νὰ ντυθῶ καί νὰ φερθῶ μαζί τους
ὅπως μ' ἤθευαν. Ὅχι βέβαια ποτε πῶς ἡ
ἐντιμὴ φτώχεια εἶνε καμμιά ντροπὴ· μὰ ξέ-
χωρα ἀπ' τὲς στενές, τὲς ἐγκάρδιες φιλίες ποῦ
δέν ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὴ φτώχεια ἢ ἀπὸ τὸν
πλοῦτο, ὑπάρχουν καί ἄλλες σχέσεις τυπικές,
φιλίες σαλονιῶν, ποῦ δέν πρέπει κανεὶς νὰ καλ-
λιεργῇ χωρὶς νὰ ἔχη τὰ ἀνάλογα μέσα, γιὰτι
ἀλλοιώτικα—αὐτὴ εἶνε ἡ ἀλήθεια— φαίνεται
γελοῖος, κακοαναθρεμμένος, παράσιτος.

Ὁ καίμενος ὁ Νίκος δέν ζούσε καλλιτέρ'
ἀπὸ μένα. Ἦταν βέβαια ἀποκαταστημένος αὐ-
τός, μὲ καλὴ κοινωνικὴ θέσι καί μὲ τὴ λάμψη
τῆς στολῆς του· ἀλλὰ τί νὰ του κάμουν ἡ 150
δραχμῆς τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ μέσα ἔς τὴν Ἀθή-
να, μέσα σὲ μιὰ κοινωνία ποῦ τον γνώρισε πάντα
πλοῦσιο, ἐλευθέριο, κούβαρντ; Πολλές φορές
βρίσκουνταν ὁ ἄμοιρος ἔς τὴν ἀνάγκη νὰ προ-
ξοφῇ ἔς τοὺς τοκογλύφους τὲς ἀποδείξεις του,
γιά νὰ πέρνῃ τὸν Ἰανουάριο π. χ. τὸ μισθὸ
τοῦ Μαρτίου.

Μέσα ἔς αὐτὴ τὴν ἀθλιότητα ποῦ μας ἐρ-

ριξεν ἐξαφνα Τύχη σκληρὴ, ἀγγελος παρήγο-
ρος μου ἦταν ἡ ἀδελφοῦλα μου. Γεμάτη θάρρος
καί ἐλπίδα καί ὑπομονή, ἐβλεπε μὲ μάτι ἀτρό-
μητο ὅλη αὐτὴ τὴ μεταβολή. Σὰ νὰ ξευρε καμ-
μιὰ πηγὴ πλοῦτου μυστικῆ, σὰ νὰ κρατοῦσε
ἔς τὸ χέρι κανένα ραβδί μαγικό, ποῦ νὰ μπο-
ροῦσε ἔς τὴν ἀνάγκη νὰ χτυπήσῃ τὴ γῆ καί
νὰ βγῇ θησαυρός, ποτε δὲ σβύστηκε ἡ χαρὰ
ἀπ' τὸ πρόσωπό της, ποτε τὸ γέλιο ἀπ' τὸ
χεῖλό της... Καί πῶς νὰ λυποῦμαι ἐγὼ καί
ν' ἀπελπίζουμε, ἀφοῦ κάθε ἐβδομάδα ἐλάβαινα
τὰ γράμματα τῆς Αἰλῆς, μὲ ὄφι καί μυρωδιὰ
εὐτυχίας, γεμάτα ἀγάπη, τρυφερότητα καί
χαρὰ; Βάλσαμο καλλίτερο δέν ἐχῆθηκεν ἀκόμα
ἐπάνω σὲ πονεμένη ψυχὴ. Μιά μέρα μου ἔγρα-
φε σὰν ἐμπνευσμένη: « Καί τί ἦταν τάχα ὁ
πρῶτός μας πλοῦτος, χωρὶς τὴν ἀγάπη ποῦ
μας κρατοῦσε ἐνωμένους; Ἡ οἰκογενειακὴ μας
ἀγάπη εἶνε ἡ μόνη ἀληθινὴ εὐτυχία μας. Αὐτὴ
τὴν εὐτυχία καμμιά φτώχεια, ὅσα φρικτὴ καί
ἂν μας ἔλθῃ, εἰμπορεῖ νὰ τὴν ἐπηρεάσῃ καί
κανέναν πλοῦτο, μ' ὅλα τὰ σκάνδαλα ποῦ
παράσέρνει, εἰμπορεῖ νὰ τὴν διώξῃ. »

Ἐπρόφθασα, καθὼς ἠλογάριαζα, ἔς τὸ τέλος
τοῦ χρόνου καί ἔδωσα ἐξετάσεις. Πῆρα τὸ δι-
πλωμά μου μὲ λίαν καλῶς, ἀποχαίρησα
τὸν ἀδελφόν μου καί ἔφυγα γιά τὴ Ζάκυνθο.
Ἦσυχος καί ἱκανοποιημένος τὰ λησμονοῦσα
ὅλα. Μιά νὰ εὐτυχία μᾶς κάνει πολλές φορές
νὰ λησμονοῦμε ὅλες τὲς παληές. Τί ἐπιείραζε
τάχα ἂν εἴμασταν πτωχοί; Ἐγὼ εἶνα τώρα
διδάκτωρ τῶν φυσικομαθηματικῶν. Οἱ καιροὶ
ἦταν ἄλλοι, πολλές θέσεις ἔς τὰ Γυμνάσια ἦταν
ἀκόμα τότε ἄδειες. Χωρὶς μεγάλες ἐνέργειες,
μὲ μιαν ἀπλὴ αἴτησι, θὰ διορίζομεν καθη-
γητής. Καθηγητής!... νὰ νῆβαινω ἀπάνω ἔς τὴν
ἔδρα· νὰ χῶ μπροστά μου ἓνα ἀκροατήριον ἀπὸ
ὀλόξανθα κεφαλάκια παιδιῶν καί κοριτσιῶν
μὲ μεγάλα προσεκτικὰ μάτια κερφωμένα ἀπά-
νω μου· νὰ τοὺς διδάσκω τὲς αἰώνιες ἀλήθειες,
τοὺς νόμους τοῦ κόσμου· νὰ τοὺς κάνω ὦραία
πειράματα, νὰ παίρνω τριακόσιες δραχμῆς τὸ
μῆνα· νὰ ἦμαι ἀκόμα παιδί εἰκοσιδύο χρονῶν
νὰ ἔχω μιὰν ἀδελφοῦλα τόσο ἀγαπημένη... αἱ

σκαλο. Μ' αυτό τον τρόπο δέκα μονάχα μαθήματα να έκαμνε, θα κέρδιζε πολύ περισσότερα από έμένα, αν διορίζουμου καθηγητής. Έτσι, έλεγε, θα μπορούσα να περιμένω ένα, δυο, τρία χρόνια, ως πού να βδειαζε καμμιά θέσι 'ς τὸ Γυμνάσιο τῆς Ζακύνθου και γὰ διορίζουμου 'ς τὸν τόπο μου.

Έμεινα έκστατικός. Ἡ πρότασι, αν και άγνό κίνημα καρδιας άγγελικῆς πού έκαμνε τὰ δάκρυά μου να τρέχουν, έσῆκονε όμως και τόσες αντίλογιες, πού δέν ἤξερα από ποιὰ να πρωταρχίσω. Από τῆλο μέρος ἡ Αἰλή τῆς εἶχε προμαντεύσει ὅλες κ' έμελέτησε τὰ επιχειρηματά της τόσω καλά, πού άμα έκαμνα να νοῖζω τὸ στόμα μου τὸ κλειούσε εὐθύς με τὴν πειστικὴ άπόκρισι. Έτσι, σαν της εἶπα οτι 'ς ένα σπίτι οἱ άνδρες πρώτα πρέπει να εργαζωνται και σαν δέν φθάνουν ἡ δέν μπορούν ἡ δέν υπάρχουν αυτοί, τότε μπορεί να τους αναπληρώσουν ἡ γυναῖκες, μου άποκριθηκε πῶς ἤξευρε καλά και δέν άρνούσαν καθόλου τὸ κοινωνικό μου δικαίωμα· αλλά γι' αυτό ἴσα-ἴσα με παρακαλοῦσε — ετόνιζε αὐτὴ τὴ λέξι — να της το παραχωρήσω, γιὰ τὴν άγάπη μας. Ἦθελε να μ' ἔχη μαζί της, τώρα μάλιστα 'ς τὴ δυστυχία· ἡ καρδιά της δέν βαστούσε να με στείλουν μακριά σε καμμιά ψυχρή, έλεεινὴ έπαρχία, μονάχο, έρημο, πού μπορούσε εύκολώτατα — ετόνιζε και αὐτὸ τὸ υπερθετικό — ν' άρρωστήσω και να πεθάνω. Για τὴν ἡσυχία της, γιὰ τὴν ἡσυχία της μητέρας, γιὰ τὴν ἡσυχία τοῦ πατέρα, γιὰ τὴν εὐτυχία τοῦ σπιτιοῦ, ἤθελε να εργασθῆ αὐτή. Ἀφ' οὗ ἦταν ικανή, δέν εἶχε τάχα τὸ δικαίωμα;

Τῆς έπαραιτήρησα ακόμη πῶς ὅσω και αν

εἶμασθε πεσμένοι οικονομικῶς, γιὰ τὴν άξιοπρέπεια τοῦλάχιστο τοῦ πατέρα, πού μπορούσε ν' άνεβῆ πάλι 'ς τὴν πρώτη του θέσι, και γι' άγάπη τοῦ καιμένου τοῦ Νίκου πού ἦταν άξιωματικός τοῦ πυροβολικοῦ, δέν ἦταν σωστὸ πράγμα να ξενοδολεύσουν μιὰ φορά ἡ γυναῖκες τοῦ σπιτιοῦ μας, άφ' οὗ μάλιστα μπορούσαμε να το άποφύγουμε. Μου άποκριθηκε τότε οτι αὐτὴ ἡ ιδέα ἦταν μιὰ καθαρὴ και πολὺ άξιοκατάκριτη πρόληψι, μιὰ κοινωνικὴ φλυαρία, πού αὐτὴ δέν εἶδινε καμμιά προσοχή. Μου' εδειξε ένα γράμμα τοῦ αδελφοῦ μου, πού της εἶδινε τὴν άδεια μ' ευχαριστησι τοῦ αν' ακολουθήσῃ τὸ καλλιτεχνικό στάδιο «άρχει βέβαια να θέλαμε και μεῖς.» Ἡ εργασία, έλεγε, και μάλιστα τέτοια εργασία, μακριά από τὸ να εἶνε ντροπή, εἶνε εἰς εναντίας τιμὴ μεγάλη. Γιατι να μὴ χρησιμοποιήσῃ 'ς τὴν ανάγκη μας τὸ φυσικό της δῶρο και τὴν επίμονη σπουδὴ ὀκτώ χρόνων; Ἦθελα άξιοπρέπεια; Να τι μπορούσε να μου παραχωρήσῃ: Να ἔχη ξεκομμένο μισθὸ και περιωρισμένο αριθμὸ μαθητριῶν.

Τῆς εἶπα, μου εἶπε και δέν ἤξερα τι να της πῶ. Μ' εῦρηκε έτσι άπροετοίμαστο 'ς τὴν παράξενη αὐτὴ ὁμιλία· πάλι όμως τὴν κράτησα 'ς τὴν κάμαρά μου με τὴ συζήτησι σχεδόν ως τὸ δειλινό, πριν της υποσχεθῶ τίποτα. Έβλεπα πῶς ἡ επίμονή της ἦταν μεγάλη ἴσα με τὴν άγάπη της, και πῶς ἡ ευγένεια της ψυχῆς της εἶθανε τὴν ευγένεια τοῦ χαρακτήρα της. Διαμάντι σωστό, — τὸ μόνο πού μας έμεινε, ὦμίε! — λαμπρότερο και πολυτιμότερο άπ' ὅσα πούλησῃ 'ς τὴ δυστυχία ἡ μητέρα.

[Έπαται συνέχεια]

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΟΓΟΝΙΚΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ

Ο φιλόσοφος Ζήνων εἶπεν εἰς νέον φλύαρον· «Ἡ φύσις μᾶς εἶδωκεν ἐν στόμα και δύο ὦτα, διὰ ν' ἀκούωμεν περισσότερα και να ὁμιλώμεν ὀλιγώτερα.»

*

Ο φιλόσοφος Μητροκλῆς εἶλεγεν· «Ὅλα τὰ πράγματα αγοράζονται με χρήματα, μόνον ἡ ἀρετὴ και ἡ προκοπὴ ἔχει· διότι αὐτὰ ἀποκτώνται με τὸν κόπον και με τὴν ἐπιμέλειαν.»

*

Μάρκος Αἰρήλιος ἦτο τόσω φιλομαθῆς, ὥστε και ἀραῦ έγινε βασιλεὺς δέν έπαυσε να σπουδάζει, εὐ-

χναζε δὲ εἰς τὸν οἶκον τοῦ διδασκαλοῦ του Ἀπολλωνίου, τὸν ὁποῖον πολὺ ἐτίμα και ἠγάπα, διὰ ν' ἀκούη τὴν διδασκαλίαν του, λέγων, οτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει πάντοτε να μανθάνη ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δέν εἰξεύρει.

*

Ο μέγας Ἀλέξανδρος, βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων, ἰδὼν στρατιώτην, ὅστις ἐπρόχιζε τὸ ξιφὸς του, διαν εἶχεν ἀρχίσῃ ἡ μάχη, τὸν ἀπεδίωξεν ἀπὸ τὸν στρατόν, ως κακὸν στρατιώτην εἰπόν· «Τώρα δέν εἶνε καιρὸς ἐτοιμασίας ἀλλ' ἐνεργείας.»